БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№140 (5032) Пятница Июлиин 12 1946 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн

Улад зоной дундахи идеологическа бүхы хүдэлмэриие шэнэ хэмжээндэ үргэхын тула нэн түрүүн партийна пропагандын хэмжээе үргэхэ, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай теориие манай кадрнуудай, түрүүшын ээлжээндэ партийна кадрнуудай, советскэ интеллигенциин кадрнуудай шудалха ябадалые үргэхэ хэрэгтэй.

„ПРАВДА“

Парти ба арадые идейнэ талаар хүмүүжүүлхэ хэрэг

Бүхы советскэ оромнай агууехэ зохёон байгуулхы ажалые урма зоригтойгоор хэжэ байна. Шэнэ сталинска табанжэлэй түсэб болбол олон миллион ажалшадай туг болоо, тэдэнэй тэмсэл ба ажал хэрэгэй дайшалхы программа болоо. Дайсанай һандаргаһан бүхы юумые юн богонихон болзор соо һэргээн бодхоохо, арадай ажахын дайн сэрэгэй урда тээхи хэмжээе хүсэлдүүлээд, тэрэниие үлүүлэн гараха тухай энэ табанжэлэй гүн ехэ зорилгонууд хадаа советскэ хүнүүдые зоригжуулжа, патриотическа шэнэ дэбжэлтые ургуулба. Энэ хадаа манай ажаүйлэдбэри, транспорт ба хүдөө ажалай үдэр бүриин амжалтанууд дээрэ эли тодоор харагдажа байна.

Большевистскэ парти ба бүхы советскэ арад болбол шэнэ сталинска табанжэлые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байхадаа өөрынгөө хэрэгэй һалаха байһанда этигэжэ ябана, юушарынь шалгагдамал ба бата найдабаритай зэбсэг тэдэнэй гарта байха юм. Тэрэ ямар зэбсэг бэ гэхэдэ—общество тухай, общественэй хүгжэлтын законууд тухай, пролетарска революциин хүгжэлтын законууд тухай, социалистическэ байгуулалтын законууд тухай, коммунизмын илалта тухай бүхы эрдэм наукын наука болохо Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай һургал болоно. Энэ агууехэ ба бүгэдые илагша һургаал болбол парти ба арад зондо этигэл найдабари, оршон байдалые ойлгон мэдэхэ хүсэ, событинуудай доторой холбогдолые мэдэхэ хүсэ, олониитын хүгжэлтын ерээдүйн байдалые ойлгохо хүсэ олгожо байха юм.

«Түрүү теореор хүтэлбэрилэгдэжэ байгаа гансал тиимэ парти хадаа түрүү тэмсэлшын үүргые дүүргэжэ шадаха байна»,—гэжэ Владимир Ильич Ленин һургадаг һэн. Ленинизмын түрүү теореор ударидагдажа байгаа Ленин—Сталинай парти болбол манай арад зониие социалистическэ революциин илалтада, манай орон дотор социализмын илаха ябадалда хүргэжэ асарба. Энэ амгалан байгуулалтын жэлнүүдтэшье, дайн сэрэгэй хүндэ хүшэр шалгалтануудай жэлнүүдтэшье марксизм-ленинизмын һургаал хадаа большевигүүдэй партиин, советскэ арад зоной ударидахы зэбсэг одон боложо байһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалхадаа манай туйлаһан агууехэ илалта, түүхэ домогто мүнөө болтор үзэгдөөгүй манай илалта хадаа Ленин—Сталинай үзэл сурталай илалтын баяр болоһон байна. Түүхэ домогой хүгжэлтын бүхы шэнэ дүй дүршэлые бэедээ шэнгээһэн ба тэрэ дүй дүршэлөөр баяжуулагдаһан эдэ үзэл суртал нууд хадаа общественэ бүхы хүгжэлтэ дээрэ хүсэн түгэс, шэнэдхэн байгуулгын нүлөө үзүүлдэг амидарал ба дабагдашагүй хүсэн байһан һаа, түрүү ба болбосоронгы хүн түрэлтэнэй эхин зэргэдэ манай ороной табиһан хүсэн байһанаа илангаяа манай илалта дээрэ харуулба гээшэ.

Шэнэ табанжэлэй ба манай арад зоной бүхы материальна ба сэдьхэл зоригой хүсые гульдхаха ёһотой байһан ерээдүй табанжэлнүүдэй агууехэ зохёон байгуулгын зорилгонуудые шиидхэхэдээ нэгэ тон шухала нүхэсэл тухай һанажа ябаха хэрэгтэй. Тэрэ нүхэсэл тухай нүхэр Сталин партиин XVIII съезд дээрэ иигэжэ хэлэһэн байна:

«Хэрбээ ажал хүдэлмэриин бүхы һалбаринуудтахи манай кадрнуудые дотоодын ба уласхоорондын оршон байдалые хүнгэнөөр ойлгон мэдэжэ шадаха хэмжээтэйгээр тэдэниие идеологическаар бэлэдхэжэ ба политическээр хатуужуулжа шадаа һаа, орониие хүтэлбэрилхэ асуудалнуудые ехэхэн алдуугүйгөөр шиидхэхэ шадабаритай хүсэд болбосороһон марксистнууд-ленинецүүд болгожо шадаа һаа,—бидэнэр болбол манай бүхы асуудалнуудай арбанай юһэн хубиие шиидхэгдэһэн дээрэ тоолохо бүхы үндэһэ баримтатай байха һэмди».

Манай ажахын амжалтанууд, тэдэнэй бата бэхи ба үни удаан байха ябадалынь партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин амжалтануудаар дулдыдаха юм гэжэ нүхэр Сталин һургана ба ажабайдал, мүн дүй дүршэл энээниие эли тодоор гэршэлнэ. «Гүрэнэй ба партийна хүдэлмэриин алишье һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ хэмжээ ба тэдэнэй марксистско-ленинскэ бэлэдхэл үндэр дээрэ байгаа һаа,—гэжэ нүхэр Сталин заана,—ажал хүдэлмэринь өөрөө улам һайн ба үрэжэлтэй байха юм, ажал хүдэлмэриин результадынь улам ашагтай байха юм».

Тиимэ болохолоор айхабтар ехэ хэмжээтэй, айхабтар ехэ түүхэтэ удхашанартай энэ табанжэлэй шэнэ зорилгонууд хадаа партиин бүхы идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, улад зониие коммунистическэ үзэл сурталда хүмүүжүүлхэ хэрэгые һайжаруулха, дайсан харша үзэл сурталай хог үлэгдэлтэй ба нүлөөлхэ ябадалтай хэхэ тэмсэл шангадхахые эрижэ байһан тухай хэлэгдэнэ гээшэ.

Бүхы идеологическа тэмсэлэй шэнэ хүсэн түгэс дэбжэлтые хангахын тула тэрэнэй бүхы зэбсэг ба арга хэрэгсэлнүүд бүхы хүсөөрөө ашаглагдаха ёһотой. Ондоогоор хэлэхэдэ, советскэ хэблэл, пропаганда ба агитаци, эрдэм наука, уранһайханай литература ба искусство, театр, радио ба киногой хүдэлмэри шэнэ, улам үндэр дээдэ хэмжээндэ үргэдхэхэ ёһотой. Һайн ном, һайн зүжэг, һайн кинофильм хадаа идеологическа фронт дээрэхи илалта мүн, харин,—муу ном, муу зүжэг, муу фильм хадаа ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, тиимэ болохолоороо, социалистическэ байгуулалтын бүхы хэрэгтэ ехэхэн хохидол ушаруулха болоно. Идеологическа хүдэлмэри болбол ажабайдалһаа холодоһон хэрэг бэшэ. Харин энэ хадаа мүнөө үедэ советскэ арад зоной үмэнэ табигдаад байһан дайшалхы зорилгонуудта шэглүүлэгдэһэн байха ёһотой. Тэрэ хадаа ажабайдалтай хамта алхалжа ябаха, ажабайдалаар баяжуулагдажа, ажабайдалай үдэр бүри табижа байһан асуудалнуудта харюусаха ёһотой.

Улад зоной дундахи идеологическа бүхы хүдэлмэриие шэнэ хэмжээндэ үргэхын тула нэн түрүүн партийна пропагандын хэмжээе үргэхэ, Маркс-Энгельс-Ленин-Сталинай теориие манай кадрнуудай, түрүүшын ээлжээндэ партийна кадрнуудай, советскэ интеллигенциин кадрнуудай шудалха ябадалые үргэхэ хэрэгтэй.

Партиин идейнэ ажабайдалай ехэхэн событи, партиин гарта шэнэ хүсэн түгэс идеологическа зэбсэг үгэһэн событи хадаа ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой ёһоор хэблэгдэжэ байгаа, И. В. Сталинай зохёолнуудай нэгэдэхи томой гараһан ябадал болоно. 1901 онһоо эхилжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэтэр И. В. Сталинай бэшэһэн бүхы зохеолнуудые 16 томууд соо багтаажа хэблэхэ тухай түрүүшын туршалга болохо энэ бүхы хүдэлмэри болбол 1946—1948 онуудай турша соо бэелүүлэгдэхэ байна. Нүхэр Сталин болбол Ленинэй һургаал ба хэрэгые үргэлжэлүүлжэ, марксистско-ленинскэ теориие эсэшэ сусашагүйгөөр хүгжөөжэ ба урагшань дэбжүүлжэ байна. Нүхэр Сталинай зохёолнууд манай кадрнуудые идейнэ талаар зэбсэглэжэ, шэнэ табанжэлэй түлөө, советскэ гүрэнэй хүсэн шадалые улам саашадань бүхэжүүлхын түлөө ба манай орон дотор коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ дайшалхы ба хүсэтэй зэбсэг болоно.

И. В. Сталинай зохеолнуудай хэблэгдэжэ гараһан нэгэдэхи томые манай кадрнууд тон ехэ урма зоригтойгоор угтажа абаба. Хэдэн олон мянган партийна ба партийна бэшэ большевигүүд энэ номые шудалжа эхилээ. 1901—1907 онуудта хамаадаһан зохеолнууд нэгэдэхи том соо суглуулагдаа. Манай хүнүүд энэ ном соо гансахан түүхын асуудалнуудта харюу олоно бэшэ. Тэдэнэр хадаа энээн соо мүнөө үеын сагай хэдэн олон асуудалнуудта харюу олоно, манай ажабайдалай, манай тэмсэл ба ажал хэрэгэй бодото зорилгонуудые шиидхэхын тула хэрэгтэй агууехэ хүсэ олоно. Энэ ном соо суглуулагдаһан зохеолнууд хадаа большевистскэ партийна хэрэгтэ манай кадрнуудые һургана, революционно тэмсэл хэхэдэ социалистическэ үнэн шударгуу ябадалай айхабтар ехэ удхашанар болон тэрэ тэмсэл соо хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргые ойлгоходонь туһална, теориие практикатай зохилдуулха шадабарида һургана, пролетарска интернационализмын ба арадуудай эб найрамдалай байдалда ажалшадые хүмүүжүүлнэ, социализмын болоод большевистскэ партиин политикын научна үндэһэ һууринуудые тайлбарилжа үгэнэ.

Арад зоной үнэн бодото демократи болохо советскэ байгуулалта болбол социалистическэ байгуулалта дотор эдибхитэйгээр хабаадалсаха ябадалда үргэн олон зониие бодхооһон ба нэгэдүүлһэн байна. Олон миллион советскэ патриодууд өөрынгөө ороной хуби заяан тухай ехээр һонирхожо, олониитын хүгжэлтын законуудые ойлгохо ба өөрынгөө партийна гүрэнэй ажахын, үйлэдбэриин бодото ажал хэрэг дээрээ эдэ законуудые хэрэглэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Коммунистическэ парти болбол бүхы идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилгонуудаа амжалтатай һайнаар шиидхэхын тула али бүхы хэрэгсэлнүүд ба арга-боломжонуудтай байна. Эдэ хэрэгсэлнүүд ба арга нүхэсэлнүүдэй дунда марксизм — ленинизмын классигуудай зохёолнуудые хэблэжэ гаргаха ябадал шухала һуури эзэлнэ. В. И. Ленинэй зохеолнуудай дүшэн томой номые дүрбэдэхеэ хэблэжэ гаргаха ябадал дайн сэрэгээр саг зуура таһалдаһан аад, мүнөө дахин эхилбэ. Энэ болбол айхабтар ехэ теоретическэ зохеолтой олон миллион ажалшадай танилсаха арга олгохо байна. В. И. Ленинэй зохёолнуудые һэльбэжэ хэблэхэ болоһон ябадал, И. В. Сталинай зохеолнуудые хэблэжэ эхилһэн ябадал парти ба советскэ арадые коммунизмын түрүү үзэл суртална уудаар, общественэ хүгжэлтын законууд тухай марксистско-ленинскэ эрдэм наукаар зэбсэглэхэ ябадалда туһална. Партийна организацинуудай зорилго юун болоноб гэхэдэ, эдэ зохёолнуудые шудалхадань манай кадрнуудта туһалха ба тиигээд коммунизмын үзэлээр улад зониие идеологическа талаар хүмүүжүүлхэ ябадалай али бүхы хэрэгые шэнэ, улам үндэр дээдэ хэмжээндэ үргэхэ ябадал болоно.

(«Правдын» түрүү бэшэг).

МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН МОДОШОД ТҮРҮҮЛБЭ

Майнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые абаба

СССР-эй ой модоной ажаүйлэдбэриин Министерство, ВЦСПС, ССР Союзай зүүн районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Министерство ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Главлес болбол ой модоной ажаүйлэдбэриинхидэй Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые гаргаһан байна.

Манай Бурят-Монголой республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд болбол хэрэглэлэй модо бэлэдхэлгын ба шэрэлгын май һарын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй түлөө СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, бүхэсоюзна нэгэдэхи мүнгэн шан—100 мянган түхэриг абаха болоһон байна.

Республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд болбол май һарада туйлаһан амжалтаяа саашадань бүхэжүүлхын түлөө тэмсэжэ, үйлэдбэриин жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлаа. Социалистическэ мүрысөөнэй долгин соогуур хэрэглэлэй модо ашалгын ба шэрэлгын июнь һарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараһан манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан СССР-эй ой модоной ажаүйлэдбэриин Министр нүхэр Салтаковой ба СССР-эй зүүн районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Министрын орлогшо нүхэр Абакумовай амаршалгын телеграммые Бурмонголлес трестые эрхилэгшэ нүхэр Афанасенко абаһан байна.

Ой модоной ажаүйлэдбэриин коллективүүдэй Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ туйлаһан толотомо амжалтанууд болбол тэдэнэрые ба манай республикын бүхы ажалшадые шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар гүйсэдхэхэ хэрэгтэ зоригжуулхань лабтай.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ЭХИЛБЭ

Бичурын аймагай Окино-Ключевскэ сомоной Куренковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй товарна фермынхид июлиин 4-дэ 20 хажуураар түрүүшын сабшалгые эхилбэ. Һүүлэй мэдээгээр энэ колхоздо 120 гектар намаг болдогтой талмай сабшагдаһан байна. Тус колхозой үбһэнэй машинануудай заһабарилагдажа бэлдэгдэнхэйшье һаань, намаг болдогтой талмайнууд гар хажуураар сабшагдажа эхилһэн байгаа. Бичурын аймагай бүхы колхозуудай үбһэ хуряалгын машинанууд болон, бусад зэбсэгүүд хүсэд бэлдэгдэнхэй.

Сомоной соведүүдэй үүсхэлээр аймагай колхозуудаар үбһэнэй машинануудай ба үбһэ хуряалгын бусад зэбсэгүүдэй хэр зэргэ бэлэн болгогдоһониинь шалгагдаба. Тус шалгалта болбол нилээдгүй һайнуудые үрэнүүдые харуулба. Бичурын аймагай бүхы колхозуул июлиин 7-һоо үбһэ хуряалгада эхилжэ ороо.

* * *

Тарбагатайн аймагай „Авангард“ гэжэ колхоз богонихон болзор соо үбһэ хуряалгынгаа машинануудые заһабарилжа дүүргээд, Чабартуй гэжэ нютагдахи сабшалангайгаа талмайе июлиин 6-да сабшажа эхилбэ.

* * *

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Хориин аймагай колхозууд үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр ба богонихон болзор соо үнгэргэхэ зорилготойгоор үбһэ хуряалгын хүдэлмэринүүдые эхилжэ байна.

Тус аймагай “Интернационал“ (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыденжапов), „Путь Сталина“ (түрүүлэгшэнь, нүхэр Лубсанов) ба Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудаар түрүүшын сабшалга июлиин 7-до эхилбэ. Эдэ колхозуудай сабшалангай талмай дээрэ 100 гаран хүн хүдэлмэрилжэ байна. Мүн бэшэ колхозуудааршье сабшалгын хүдэлмэри эхилхэнь.

ШЭЛЭЙ ЗАВОДОЙХИДОЙ ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУД

Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой коллектив үнгэрһэн үдэр ажалай ехэ амжалта туйлаа. Тэдэнэр шэл болбосоруулдаг фурко гэжэ машина дээрэ час соо 70,9 метр хабтагай шэл һунаажа гаргаба. Энээнэй урда тээ шэл хайлуулан гаргалгын Бүхэсоюзна рекорд час соо 70 метр байһан юм. Иигэжэ манай шэлэй заводойхид Бүхэсоюзна рекорд тогтообо.

Шэл отололго дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа эрхим стахановка нүхэр Перепелкина гэгшэ шэл отололгын хоёр станок дээрэ хүдэлмэрилжэ, халаан соогоо 1318 метр шэл отолоод, Бүхэсоюзна рекорд тогтообо. Энээнэй урда тээ Бүхэсоюзна рекордые Украинадахи Константиновска механизированнэ шэлэй заводой шэл отологшо нүхэр Новиков гэгшэ тогтооһон юм. Нүхэр Новиков хадаа халаан соогоо 1250 метр шэл отолһон байгаа.

Улан-Удан механизированнэ шэлэй заводой коллектив болбол май һарада шэл гаргалгын түсэбые дүүргээгүй байгаа һаа, тэрээнээ хүсэлдүүлжэ, июниин түсэбые үлүүлэн дүүргээд мүнөө амжалтаа улам арбидхажа байна.

ТҮРҮҮШЫН 30 ГЕКТАР

ИВОЛГА. (Телефоноор абтаба). Манай аймагай зарим түрүү колхозууд үбһэхуряалгын ба силос даралгын хүдэлмэридэ эмхитэй гуримтайгаар оробо. Жэшээлхэдэ. Майн 1-эй нэрэмжэтэ колхозой 50 гар хажууршан түрүүшын үдэртэ 30 гектар үбһэ сабшаба. Тэдэнэрэй хэһэн хүдэлмэриин шанар эрхим дээрэ тоологдобо. Тус колхозой үбһэхуряалга дээрэ ябадаг членүүд энэ хүдэлмэриие саг болзор соонь, эрхим һайн шанартайгаар хэхэ гэһэн тон хүндэтэй ба харюусалгатай уялгануудые бэе дээрээ даажа абаад, эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ ябана.

Гансахан аймаг соогоо бэшэ, харин бүхы республика соогоо түрүү колхозуудай нэгэндэ тоологдодог Гильбириин сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин членүүд 2 үдэрэй туршада 50 тонно силос дараба. Энэ хүдэлмэридэ 30 хүн хабаадана. Эдэнэр барандаа социалистическэ мүрысөөндэ оронхой. Тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 15 тонно силос дараба. Үглөө мүнөө үдэрһөө аймагай бүхы колхозууд үбһэ хуряалгада жэгдэрэн орохо юм. Үбһэхуряалгада хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүд аймагай бүхы колхозуудаар бэлэн болоо. 177 косилка, 1500 гар хажуур, 160 морин тармуур, 3000 гар тармуур, 1043 аса бүрин түгэс заһабарилагдаһан ба шэнээр хэгдэһэн байха юм.

Колхозуудай үбһэхуряалгада хэр зэргэ бэлэдхэһэниие шалгалта хэхэ хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомоной Соведүүдэй депутадууд болон бусад эдибхитэн газартаряалангай органой хүдэлмэридэ ехэхэн туһаламжа үзүүлһэниинь тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн тэрэшэлэн партийна ба советскэ организацинуудай халуун туһаламжа ба хүтэлбэри доро аймагай бүхы колхозууд үбһэхуряалгын хүдэлмэри үнгэргэнэ.

Хуряалгын хүдэлмэри эмхидхэхэ түсэб болон график хаа-хаанагүй зохёожо, тэрээнээ аймагай газартаряалангай таһагаар баталуулаад байха юм.

Тиибэ яабашье, олонхи колхозууднай үбһэхуряалгын түрүүшын үдэртэ зарим нэгэн дутагдалтай байба. Ушар иимэһээ эндэ элирүүлэгдэһэн дутуу дунда зүйлнүүдые эрид шууд усадхаха тушаа колхозуудай правленүүдэй, партийна эхин организацинуудай болон сомоной Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд бодото хэмжээ-ябуулгануудые абаха ёһотой болоно.

Түбхын түрүүндэ, үбһэхуряалга дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай ажал зүбөөр эмхидхэхэ, үбһэхуряалгын түрүүшын үдэртэ шалгаржа гараһан түрүү стахановецуудай дүй дүршэлые бүгэдэниитын хүдэлөөн болгохо ёһотойбди.

Л. ВРУБЛЕВСКАЯ,
АЗО-е даагша.

ДЖАМБУЛАЙ ЗОХЁОЛНУУД—СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ 32 АРАДАЙ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

АЛМА-АТА, июлиин 6. (ТАСС). Казахска ССР-эй Академи наукын хэлэ ба литературын институт болон Пушкинай нэрэмжэтэ гүрэнэй библиотекэ болбол Джамбулай түрэһөөр зуун жэл болоһонтой дашарамдуулан, акынай зохеолнуудай библиографиие ба тэрээн тухай литературые зохеобо. Джамбулай дуунууд ба поэмэнүүд татар, башкир, аварска гэхэ зэргын Советскэ Союзай 32 арадуудай хэлэн дээрэ оршуулагдаа. Джамбулай зохёолнуудай 20 гаран сборнигууд ба тэрэнэй ажабайдал ба творчество тухай 100 гаран статьянууд ород хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн байна. Һүүлэй 10 жэлэй турша соо гансахан Казахстанда акынай зохёолнууд 230 мянган экземпляр тиражтайгаар хэблэгдэһэн байна. Акынай дуунууд мүн англиска, французска, испанска ба бусад хэдэн гадаадын хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаһан байна. Аха дүү арадуудай хэлэнүүд дээрэ ба гадаадын хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэһэн Казахстанай арадай дуушын зохёолнууд акынай гэр-музейдэ харуулагдана.

Германиие демилитаризацилха тухай договорой американска проект тушаа В. М. МОЛОТОВОЙ мэдүүлгэ

ПАРИЖ, июлиин 9. (ТАСС). Мүнөөдэр Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ Германиин буу зэбсэгые хуряаха ба демилитаризацилха тухай договорой американска проектые зүбшэн хэлсэхэ зуураа СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов дооро дурсагдаһан мэдүүлгэ хэбэ:

«Советскэ правительство хадаа Германиин буу зэбсэгые хуряаха ба демилитаризацилха тухай дүрбэн гүрэнүүдэй договорой г-н Бирнс гэгшын оруулһан проектые хүсэд анхаралтайгаар шэнжэлэн хаража үзэбэ.

Германиие үни удаан саг соо демилитаризацилха ба буу зэбсэгыень хуряаха ябадал эрхэ бэшэ шухала зүйл мүн болоно гэжэ советскэ правительство дахин баталан мэдүүлнэ. Германи болбол 25 жэлэй турша соо бэшэ, харин эгээл багань 40 жэлэй турша соо буу зэбсэггүйгөөр ба демилитаризованно байха ёһотой гэжэ советскэ правительство тоолоно. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр Германиин зэбсэгжэлгые хизаарлаһан тэрэ богонихон болзор хадаа Европын ба бүхэдэлхэйн арадуудта аюултай агрессивнэ хүсэн болоно, Германиин һэргээн бодохо ябадалые зайсуулжа бирахагүй багахан болзор гэжэ үнгэрһэн байдал харуулаа. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлһээ хойшо арайхан 20 жэл болоод байхада Германи болбол дэлхэйн хоердохи дайниие үүсхэһэн байна. Эгээл тиимэ дээрэһээ эб найрамдалта арадууд Германиие али болохо удааншагаар лэ зэбсэггүйгөөр байлгахые хүсэнэ.

Дурадхагдаһан договорой проект болбол бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал тогтоохо янзатайгаар шалтагаалагдана. Амгалан тайбан ажалда бэеэ зорюулха арга боломжые Европын ба бүхэдэлхэйн арадуудта олгохо эрмэлзэлгэ тухай договор соо хэлэгдэнэ. Гэбэшье, ерээдүйдэ Германиин талаһаа агрессиие зайсуулхын ба аюулгүй байдалые хангахын тулада тонцье бирахагүй хэмжээнүүдэй тэрэ проект соо байһаниинь танилсаад үзэхэдэ харагдана. Нэрлэгдэһэн энэ проект хадаа сэрэгэй ба сэрэгэй-ажахын хэмжээнүүдые тоолод гээд хизаарлашана. Тэед эдэ хэмжээнүүд гурбан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй Берлинскэ конференциин тогтоол соо заагдаһанһаа дутуугаар проект соо тэмдэглэгдэһэн байна. Зүгөөр тэрэ тогтоол соо аюулгүй байдал ба бата бэхи эб найрамдалые хангаха бусад шухала условинууд заагдаһан байгаа. Дүрбэн гүрэнүүдэй договор соо зүбхэн лэ Германиин зэбсэгые хуряаха тушаа заабаринуудаар хизаарлагдаһан байгаа һаа иимэ договор бүхы дэлхэйлэ ба Европодо аюулгүй байдалые хангахын найдамтай баримта боложо шадахагүй байна гэжэ советскэ правительство энээн дээрэһээ тоолоно. Харин лэ, проект соо дурадхагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай дутуу дунда байһаниинь Германиие агрессивнэ гүрэн байһан тулада һэргээн бодохо аюулые бии болгоно.

Тэед, Германиин талаһаа шэнэ агрессиие зайлуулха ба тэрээгээрээ арадай аюулгүй байдалые ба бата бэхи эб найрамдалые хангаха дүрбэн гүрэнүүдэй договор ямар байха ёһотойб гэжэ асуудал гарана. Энэ асуудалда харюусахын тулада Германитай дайн байлдаа ябуулжа байхын үедэ союзна гүрэнүүдэй хамтаран абаһан шиидхэбэринүүдые хараад үзэхэ ёһотой байна. Америкын Холбоото Штадууд, Советскэ Союз ба Великобританяар анхан Крымскэ конференци дээрэ абтажа, һүүлээрынь Берлинскэ конференци дээрэ саашань дэлгэрүүлэгдэһэн аад, Франциин талаһаа һайшаагдаһан хамтын шиидхэбэринүүд соо Европые ба бүхы дэлхэйе германска шэнэ агрессиин дахин бии болохо аюулһаа аршалха гол зорилгонууд заагдаһан байна. Тэед, мүнөө эдэ шиидхэбэринүүдые арсаха ямаршье үндэһэн бидэнэртэ байхагүй. Тэдэ хадаа эб найрамдалые хангаха хэрэгтэ саашанхи ябадалдамнай үндэһэ һуури боложо үгэхэ ёһотой.

Эгээл түрүүн энэ шиидхэбэринүүд соо «Германиин зэбсэгые хүсэд хуряаха ба демилитаризацилха шухала байһан тухай, сэрэгэй үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ магад германска ажаүйлэдбэриие үгы хэхэ гү, али тэрэниие хинаха тухай» хэлэгдэһэниие зааха ёһотой. Тиимэ болохолоороо Германиин зэбсэгые хуряалга ба демилитаризацилха тухай шиидхэбэри бидэнэй зүбшэн хэлсэжэ байгаа договорой проектын бии болохоһоо үни урда тээ манай органуудаар баталан абтаһан байгаа. Эгээл тиихэ үедэ Германиин индустриальна зөөри хогшолыень хуряажа абаха шухала гэжэ тоологдоһон байгаа. Гэхэтэй хамта Германиин сэрэгэйажахын потенциалые усадхалга ба Германиин ажаүйлэдбэриин хойноһоо союзнигуудай зохимжотой хиналта байгуулалтые союзнигууд хадаа ерээдүйн сагта арадуудай аюулгүйн байдалые хангаха шухалын шухала зорилго гэжэ хэдыдэшье тоолодог байна. Тэед, табигдаһан проект соо эдэ зорилгонууд харин тон багаханаар заагдаһан байна. Мүнөө үедэ эдэ хэрэг ямар байнаб гэжэ асуудал табиха болоо һаа, энэ байдал тон хангалтагүй байһаниинь харагдаха байна. Германска зэбсэгтэ хүсэнүүд бодото дээрээ хэр зэргээр буу зэбсэгүүдһээ һалгаагдааб, тэрэшэлэн бусад сэрэгэй ба сэрэгтэ дүтэ организацинууд ба албан газарнууд хэр зэргээр усадхагдааб гэжэ Германиин эзэмдэлгын бүхы зононуудта шалган үзэхые советскэ правительство дурадхаһан байгаа. Гэбэшье энэ мүнөө хүртэр хэгдээгүй. Тэед энээн тушаа элдэб аягүй ябадалые зайсуулхын тулада тэрэ шалгалта хэхые бидэ дахин дабтажа дурадханабди. Зүгөөр германска сэрэгэй ажахын потенциалые усадхаха тухай асуудал тушаа хэлэхэ болоо һаа эндэ тон лэ амгалан бэшэ байдалтай байнабди. Эндэ шалгахашье гээ һаа юушьегүй, юуб гэхэдэ Германиин сэрэгэй потенциалые усадхаха ямаршье түсэб байхагүй, юрэнхы түсэбэй гадуур ябуулагдаһан зарим нэгэн хэмжээнүүдһээ бэшэ энээн тушаа юушье хэгдээгүй. Энээн дээрэһээ советскэ правительствын тоолохонь хадаа германска армида тон олон тоото зэбсэгүүдые бүтээн гаргажа байһан агрессивнэ Германиин сэрэгэй-экономическа база боложо байһан германска ажаүйлэдбэриин тиимэ һалбаринуудые усадхаха талаар хэмжээ-ябуулгануудай түсэб ба гуримые зохеохо хэрэгые хойшолуулжа болохогүй. Германска зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба элдэб сэрэгэй ба сэрэгтэ дүтэ организацинуудые тарааха мэтэшэлэн, тэрэшэлэн Германиие зэбсэгжүүлхэ база боложо байһан германска ажаүйлэдбэриие усадхаха мэтэшэлэн—эгээл иимээр зэбсэг хуряалга бата бэхи эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдалай эрилтэдэ таарамжатай байна. Эб найрамдал ба аюулгүй байдалые хангаха зорилготой дүрбэн гүрэнүүдэй договор этээл түрүүн эдэ зорилгонуудай бэелүүлгэдэ таарамжатай байха ёһотой. Гэбэшье мүнөө табигдаад байһан проект эдэ бүхы асуудалнуудта хангалтатай харюу үгэнэгүй.

Гэхэтэй хамта, Германиин зүгһөө аюулгүй байдал ба шэнэ агресси гараха ябадалые зайсуулга гээшэ гансахан сэрэгэй ба сэрэгэй-ажахын удхашанартай хэмжээ-ябуулгануудһаа дулдыдаха бэшэ гэжэ ойлгохо ёһотойбди. Ерээдүйн эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдалые хангахын тулада союзна гүрэнүүдэй зайлашагүй шухала гэжэ тооложо байһан Германи тушаа политическэ зорилгонуудта хабаатай Крымскэ ба Берлинскэ конференцинүүдэй тэрэ шиидхэбэринүүд энээнһээ бага бэшэ удхашанартай байна.

Бүри Крымскэ конференциин шиидхэбэри соо «нацистска парти», нацистска хуулинууд, организацинууд ба албан газарнуудые газарай нюур дээрэһээ аршан үгы хэхэ; олониитын албан газарнуудһаа, германска арадай культурна ба экономическа ажабайдалһаа нацистска ба милитаристическэ нүлөөлэлгэнүүдые зайлуулха шухала байһанай тухай хэлэгдээ һэн. Энээн тухай Берлинскэ конференциин шиидхэбэринүүд соо тодорхойгоор хэлэгдэжэ, «германска политическэ ажабайдалые демократическа үндэһэ һуури дээрэ шэнэдхэн байгуулха ябадалда бэлэдхэхэ» шухала байһан тухай онсолон тэмдэглэһэн байна. Договорой мүнөө табигдаһан проект соо германска фашизмын үлэгдэлые усадхаха тухай ба германска политическэ ажабайдалые демократическа үндэһэ һуури дээрэ шэнэдхэн хубилгаха тухай асуудал тойрон гарагдаһан байна теэд энээниие зүбшөөжэ болохогүй.

Бидэнэрэй шухалын шухала зорилго хадаа гансал нацистска партиие газарай нюур дээрэһээ аршан үгы хэхэ бэшэ, харин Германиин олониитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта гитлеризмын эзэрхэлгын үлэгдэлые усадхаха ябадалда байна гэжэ бидэнэр үшөө үсэглэдэр тоолоһон байгаабди. Германи болбол агрессивнэ хүсэн болоно байхаа болеод, хожомынь уласхоорондын ажабайдалай эб найрамдалта барисаада дамжан орожо шадаха демократическа ба амгалан тайбан байдалда дуртай гүрэн болохынь тулада германска гүрэниие демократическа үндэһэ һуури дээрэ хубилгахын услови хадаа энэ зорилгонуудые гүйсэдхэлгэ мүн болоно гэжэ бидэнэр тоолодог байгаабди. Энэ хубилалта хүнгэн зорилго бэшэ, энээнэй тулада нилээдгүй саг хэрэгтэй, энэ хэрэгые эрхилхэ германска арадай демократическа хүсэнүүдтэ манай талаһаа эдибхитэй дэмжэлгэ хэрэгтэй гэжэ бултадаа ойлгодог һэмди. Теэдшье Германиие демократическаар хубилган табихын түлөө нилээдгүй ба амжалтатай хүдэлмэрилжэ байһан ехэхэн демократическа хүсэнүүд Германида бии болоод байна гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ демократическа хубилалта һаял эхилжэ байна; миил эхиниинь хэгдээ; Германида фашизмын хүсэнүүд үшөө мүнөө хүртэр үндэһөөрөө таһалагдаагүй. Гитлеризмын найдамтай түшэг болоно байһан томонууд помещигүүдые усадхалгатай дашарамдуулагдаһан аграрна реформо гансахан лэ советскэ зонодо хэгдэһэн ба баруун зононуудта үшөө эхилэгдээгүй байна. Германска фашизмын агрессиие бэлэдхэхэдээ ба дайниие ябуулхадаа түшэглэжэ байһан Германска ажаүйлэдбэрилэгшэдэй монополистическэ нэгэдэлнүүд болохо тэдэ бүхы картельнүүд, трестнүүд, синдикадууд илангаяа баруун зононуудта өөрынгөө нүлөөлэлгые байлгахаар оролдоно. Эгээл тиимэ дээрэһээ ерээдүй сагта аюулгүй байдалые хүсөө һаа нацизмые хүсэдөөр усадхаха зорилго ба Германиие демократизацилха асуудалда анхаралаа һуладхаха ёһогүйбди. Эб найрамдалые ба арадуудай аюулгүй байдалые хангаха эдэ шухала зорилгонууд тухай энэ табигдаад байһан проект соо нэгэшье үгэ хэлэгдээгүй байһаниинь яажа ойлголтой гээшэб? Крымскэ ба Берлинскэ конференци дээрэ заагдаһан ба дурсагдаһан шиидхэбэринүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдэһэн байхынь түлөө бата бэхи эб найрамдалые баримталагшад хүсэнэ гэжэ бидэнэртэ элитэ байха ёһотой. Бидэнэр манай хамтын шиидхэбэринүүд тухай һанаха ёһотойбди. Тэдээн соо иигэжэ хэлэгдэһэн байна: «Германска милитаризаци ба нацизм үндэһөөрөө үгы хэгдэхэ, Германиин өөрынгөө хүршэнэртэ гү, али бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха ябадалда хэзээшье дахин аюул ушаруулхагүйнь тула шухала бусад хэмжээнүүдые союзнигууд болбол бэе бэеһээ зүбшөөлтэйгөөр мүнөөшье, хэтэдээшье абаха» (Берлинскэ конференци). Договорой мүнөө табигдаад байһан проект эдэ зорилгонуудта тааранагүй. Тэрэ болбол бата бэхи эб найрамдалые ба арадай аюулгүй байдалые хангаха шухалын шухала арга боломжонуудые тойрожо гарана ба тооногүй. Тиимэ болохолоороо договорой мүнөө табигдаад байһан проект союзнигуудай энээнэй урда тээхи хамтын шиидхэбэринүүдтэ тааранагүй гэхэһээ байтагай аюулгүй байдалай эрилтэнүүдэй талаар хаража үзөө һаа тэрэ зорилгодоо хүрэжэ шаданагүй.

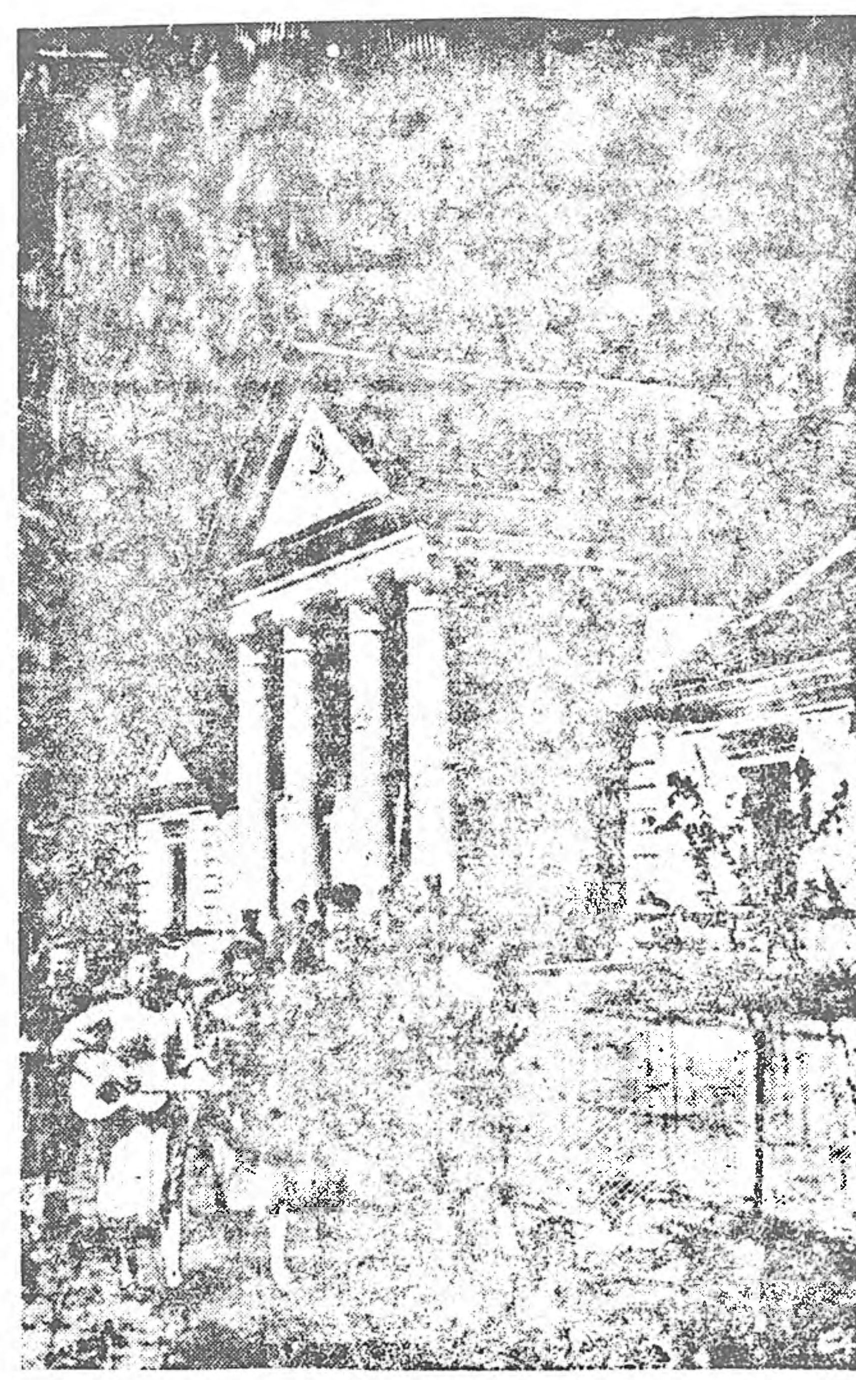
Германиин талаһаа шэнэ агрессиие зайсуулха талаар проект соо дурадхагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай дутуу байбашье, харин тэрээн соо германска территориие союзна талаһаа эзэмдэлгые зогсоохо аргые хараалһан байна. Тус проект болбол эгээл энээгээрээ Германиие эзэмдэлгын талаар союзнигуудаар табигдаһан зорилгонуудые тооногүй. Союзна ба советскэ сэрэгүүдэй Германида мүнөө байгаа ушарынь иимэ гурбан зорилгонуудые түйлана гэжэ мартажа болохогүй: нэгэдэхеэр, Германиие сэрэгэй ба экономическа талаар хүсэгүй болгохо ябадалые хангаха ба эсэстэнь хүргэхэ; хоердохеор, Германида гурим байдалые демократизацилха ябадалые хангаха: гурбадахяар, репарационно түлбэринүүдые хангаха. Эдэ зорилгонуудай бэелүүлэгдэтэр Германида эзэмдэлгын сэрэгүүдэй байхыень ба эзэмдэлгын зононуудай байхыень зайлашагүй шухала гэжэ тоолонобди.

Германиие сэрэгэй ба экономическа талаар зэр зэбсэгынь хуряаха ябадалда энэ проектын тон хангалтагүй байһанай ба тус проект болбол Германида гурим байдалые демократизацилха ябадалые хангаха зорилгые дүүрэнээр тооногүй гэжэ дээрэ хэлэгдэһэн байгаа. Энээн дээрэ г-н Бирнсын проект болбол репарационно түлбэринүүдые хангаха ябадалые баһал арсана гэжэ нэмээхэ ёһотой бологдоно, теэд энээниие советскэ правительство ябашье зүбшөөжэ шадахагүй.

Германиһаа репараци абалга тухай асуудал дээрэ тогтон хэлэхэ ёһотой байна. Юуб гэхэдэ энэ асуудал болбол германска добтолгодо ороһон ба германска эзэмдэлгын хохидолнуудые бэе дээрээ үзэһэн гүрэнүүдтэ илангаяа шухала байна. Тиимэ болохолоороо Советскэ Союз болбол репараци абалга тухай энэ проект соо мартагдаһанда адляар мартажа шадахагүй байна.

Германиһаа СССР-эй аша туһада абтаха репарациин юрэнхы тоогынь Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай правительствонууд Крымскэ конференци дээрэ 10 миллиард доллароор тогтоожо болохоор байһыень мэдэрһэн байгаа. Берлинскэ конференци дээрэ Германиһаа Советскэ Союзай аша туһада абтаха репарациин тоо 10 миллиард доллароор тогтоохые советскэ правительство дахин шэнээр дабтажа мэдүүлһэн байна. Тиихэдэ Советскэ Союз болбол өөрынгөө абаха репарациие Германида эзэмдэжэ байгаа өөрынгөө зоноһоо ба зарьмыень баруун зононуудһаа хангажа шадаха гэжэ Холбоото Штадуудай дурадхалаар шиидхэгдэһэн байгаа. Энэнь Берлинскэ конференциин шиидхэбэринүүд соо бэшэгдэһэн байна. Эдэ репарацинууд соо гансахан лэ түхеэрэлгэнүүд орохо бэшэ, тэрэшэлэн Германиин саг үргэлжын үйлэдбэриин эд товарнууд оролсохо байһаниинь ойлгостой байна. Хэнэйшье мэдэхээр репарационно түлбэринүүдые гүйсэдхэл шэнэ шэнэ бэрхэшээлнүүдтэй ушарна. Америкын Холбоото Штадуудай ба Великобританиин, һүүлээрынь Франциин бэе дээрээ даажа абаһан уялганууд байбашье, Германиин зононуудта репарационно түлбэринүүд тухай Берлинскэ шиидхэбэри гүйсэдхэгдэнэгүй. Эдэ шиидхэбэринүүдые хойшолуулхын ба таһалдуулхын тулада шэнэ шэнэ шалтагаанууд олдоһоор. Һаяхан американска генерал Клей гэгшэ Советскэ Союзда ба бусад оронуудта Союзна хиналтын Соведтэ дүрбэн правительствонуудаар зүблэн хэлсэгдэһэн шиидхэбэринүүдэй ёһоор түлэгдэхэ ёһотой түлбэринүүдые арсаһанай тухай хуули буса мэдүүлгые толилһон байна. Советскэ правительство болбол репарацинуудай асуудал тушаа манай правительствонуудай хамтын шиидхэбэридэ иимээр хандаха ябадалые зүбшөөжэ шадахагүй байна. Илангая г-н Бирнсын проект соо байгаа репарационно түлбэринүүдые гүйсэдхэхэ ябадалһаа дулдыдангүйгөөр германска территори дээрэ союзна эзэмдэлгые болиюулха гэһэн дурадхалые бидэнэр зүбшөөжэ шадахагүй байнабди. Советскэ правительство Германиһаа абтаха 10 миллиард долларой репарациие зайлашагүйгөөр гүйсэдхэхые баалана, юуб гэхэдэ энэ түлбэри хадаа германска эзэмдэлгээр Советскэ Союзда үзүүлэгдэһэн хохидолой багахан хубиие хаана. Эзэмдэлгын хохидолые үзөөгүй Америкын Холбоото Штадууд ба Англи болбол СССР-тэ репарациин удхашанарые нэгэ хэды сэгнэнгүй байжа болохо, зүгөөр лэ Советскэ Союзай арадууд германска эзэмдэлгын хохидолые үзэһэн хадаа, тэрэнэй хуулита эрилтэнүүдтэ иимээр хандаха ябадалые зүбшөөржэ шадахагүй байна.

Германиин буу зэбсэгые хуряаха ба демилитаризацилха тухай договорой г-н Бирнсын табиһан проектдэ Советскэ Союзай хандалга энээн дээрэһээ харагдана. Договорой проект болбол мүнөө байгааша ёһоороо арадуудай эб найрамдалай, аюулгүй байдалай хэрэгые хангана гүй гэжэ бидэнэртэ ойлгосотой. Тус проектдэ тон ехэ үндэһэн хубилалта оруулагдаха ёһотой. Минии эндэ оруулһан һанамжанууд хадаа манай боломжоор энэ проектые яажа заһаха замые харуулжа үгэнэ».

Белорусска ССР-эй Барановичска областиин Клецкэ районой «Туча» совхозой залуушуул үнгэрэгшэ хабар совхозой территори дээрэ 1000 гаран гоё һайхан модонууд ба элдэб олон сэсэгүүдые һуулгаа. Эмхитэй һайхан болгогдоһон паркнь совхозой хүдэлмэришэдэй амарха газар болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Совхозой залуушуул хүдэлмэриингөө һүүлээр амаржа ябана.

В. Лупейкын фото (ТАСС-эй фотохронико).

Республикын аймагуудаар һур харбаан үнгэргэгдэбэ

ХЭЖЭНГЭ

Июниин 30-ай үглөөгүүр Хэжэнгын аймагай центрын талмай найрта сугларһан хүн зоноор хушагдажа эхилбэ.

Мүнөөдэр тус аймагай арад зоной хүхихэ, сэнгэхэ, үдэр болобо. Энэ үдэрые угтахын түлөө аймагай бүхы колхозууд үнинһөө хойшо бэлэдхэл хэһэн байгаа.

Олон тооной эмээл моридой ханхинаан, хүхюутэй зугаа энеэдэн улам улам ехэдэн байба.

Трибуна дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Золтоев гаража, Бурят-Монгол республикын 23 жэлэй ой гүйсэһэнтэй дашарамдуулан тэндэ сугларагшадые халуунаар амаршалба. Удаань, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Намдыков ба бусад баярай үгэнүүдые хэлэбэ.

Уданшьегүй улад зон түхэреэлэн һуужа, барилдаанай болохые хүлеэнэ. Тиигэһээр байтар хүдэр габшагай шиираг хүбүүд сугларжа барилдаан эхилнэ. Тэрэ үедэ аймагай олимпиадада хабаадагша залуушуул талмай дээрэ уранһайханай элдэб номернуудые харуулба. Моринной ба хүнэй урилдаан, мүн бусад элдэб мүрысөөнүүд болоһон байна.

Удаань Хэжэнгын аймагай волейболно ба футбольно командануд Ленинэй орденто Гүрэнэй хүгжэмтэ драмын Бурят-Монголой театрын командатай уулзажа наадаба. Тус наадан хэжэнгээрхинэй илалтаар дүүрэбэ.

Тэрэ үдэшэ аймагай соцкультурын байшан соо Хоца Намсараевай зохёоһон „Гайшаагай ташуур" гэжэ зүжэг табигдаба. Энэ зүжэгые Ленинэй орденто гүрэнэй хүгжэмтэ драмын Бурят-Монголой театрын артистнар харуулба.

Һур харбаанай һайндэр гансахан аймагай центр дээрэ бэшэ, харин хэдэ хэдэн колхоз дээрэ болоно үнгэрһэн байха юм. Жэшээлбэл, „Комсомол" колхозой членүүд БМАССР-эй 23 жэлэй ойдо колхозойнгоо 15 жэлэй ой гүйсэһэндэ зорюулһан угаа ехэ найр наадан хэһэн байна. Энэ һайндэрөөр дашарамдуулан тус колхозой колхознигуудта „1941—45 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө" гэһэн медальнуудые барюулагдаһан байна. Мүн тэрэ үдэр аймагай центртэ шатарай турнир болоно, нүхэр Одоев гэгшэ нэгэдэхи һуури ба нүхэр Цыренжапов гэгшэ хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Б. АЮШИН.

СЭЛЭНГЭ

Физкультурнигуудай Бүхэсоюзна үдэрэй ба Бурят-Монгол республикын 23 жэлэй ойн хүндэлдэ зорюулагдаһан национальна һайндэр—һур харбаан Сэлэнгын аймагта үнгэргэгдэбэ.

Энэ һайндэр сомоной соведууд дээгүүр үнгэргэгдэһэн байна. Загастайн сомондо һур харбаан ехэ эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэбэ. Эндэ тус сомоной колхознигууд ба албахаагшадһаа гадна, түмэр замай, нүүрһэнэй шахтын ба Сульфатна заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба бусад олон айлшад байлсаба.

Бүхэ барилдаан ба һур харбаанда сомоной 3 колхозой түлөөлэгшэд хабаадалсаба. Эндэ 30 хүн һур харбаһан байна. Энэ мүрысөөндэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой член нүхэр Очир Санжанов гэгшэ түйлай мэргээр харбажа, нэгэдэхи һүүри эзэлһэн байна.

Бүхэ барилдаанда 14 залуу шииираг хүбүүд хабаадажа, хүсэ шадалаа мэдэлсэбэ. Барилдаанда Сталинай нэрэмжэтэ колхозой член Данзан Бальжинов гэгшэ илажа, нэгэдэхи шан абаба.

Б. СЕРГЕЕВ.

ЗЭДЭ

Зэдын аймагай центр дээрэ бурят-монгол арадай үни урданһаа хойшо үнгэргэдэг һайндэр-һур харбаан һаяхан болобо.

Энэ найр нааданда зорюулагдаһан митингые аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Хамаганов нээһэн ба БМАССР-эй 23 жэл гүйсэһэнэй ой тухай ВКП(б)-эй айкомой секретарь нүхэр Будаев дэлгэрэнгы элидхэл хэлэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр бүхэ барилдаан, һур харбаан ба хүнгэн атлетикын спортивна мүрысөөн болоһон байна. Бүхэ барилдаанда Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой член Цыдыпов, һур харбаанда мүн энэ колхозой член Б. Доржиев гэгшэд булижа гараба.

ҺҮҮЛЭЙ ПОЧТОҺОО

…РТАГДАҺАН АСУУДАЛ ТУШАА ДАБТАЖА ХЭЛЭХЭДЭ...

…урят-Монголой Үнэн» га… болбол культурна нэгэн …ла худэлмэриин мартагда… тухай үшөө мартын 24-дэ …һэн юм. Тэрээнһээ хойшо …н һара үнгэрбэшье һаань, статья соо шүүмжэлэгдэ… хүнүүд ба хүтэлбэрилхы … организацинууд юумэ …ашагүй хэбэртэй болоод …а. Энэнь арад зониие шэ… ород алфавидта һургаха …тэ бюрократическаар, хай… …эргээр хандажа байһанай … гэршэнь мүн болоно.

…э статья соо илангаяа …ин, Заиграйн, Закаме… Сэлэнгын, Курумка… Ахын аймагуудай …дхэхэ комитедүүд хатуу …жэлгэдэ орөһон байгаа. …эдэнэр шүүмжэлэгдээд …даа юу хэжэ арад зондо …усааб? Юушье хээгүй гэ… …өбрхон үгөөр харюусаха …тэй. Эдэ аймагуудай гүй… …муүд «Б. М. Үнэнэй» тэ… …гналые өөрынгөө заседани… нэгэшье дахин хэлсэжэ …й, тэрэ статья аймагайн… газетэдэ буулгажа толил… …хай тогтоолшье гаргаа… …айха юм. Хоринн аймгүй… …и, тэрэнэй түрүүлэгшэ Цыбикжапов, Сэлэн-гын аймгүйсэдком, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Халтанов, Курумканай аймгүйсэдком, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев болбол бурят зониие шэнэ, ород үзэг бэшэгтэ һургаха гэһэн энэ политическэ хэрэгтэ хэды болтор албан хойрогоор хандажа байха юм гэжэ арадай үмэнэ үшөө дахин асууя.

Бурят-Монголой гэгээрэлэй Министерство, тэрэнэй министр нүхэр Шадаров болбол ород алфавит нэбтэрүүлхэ хэрэгые хойшо татажа байһыень юугээр тайлбарилхаб гэжэ газетэ асууһан байгаа. Тэрээнһээ хойшо бүхэли гурбан һара үнгэрбэ. Гэбэшье гэгээрэлэй министр газетын сигналда мүнөөшье болтор харюу үгөөгүй байһаар. Иигээд байхадаа юу гэжэ ойлгохоб: нүхэр Шадаров бурят-монгол зониие шэнэ, ород алфавидта һургаха дурагүй гү, али шадабари хүсэнь хүрэнэгүй гү? Энэ асуудалда заатагүй харюусаха хэрэгтэй. Энээниие арадай культурна хүгжэлтын хэрэг эрижэ байна. Ород ба бурят номуудые уншажа мэдэхэ гэһэн олон түмэн улад зон энээниие хүлеэжэ байна.

ТОРИДО ЭКЗАМЕН ЯАЖА ҮНГЭРӨӨБ

…оронной бүхы һургуули… классһаа класста оролгын …тануүд, дүүргэлтын гүрэнэй …үүд дүүрэбэ. Гүрэнэй экзамэн хадаа эрхим һайн бэлэдхэл …ниие һайнаар эмхидхэхэ яба… …дулдыдадг байна. Шалгалта …радай гэгээрэлэй органуудай, …ргуулинууд ба багшанарай …эл соо хэһэн ажалые ха… байна.

…н аймаг соо шалгалтада …р бэлэдхэжэ тэрэниие һай… …нгэрһэн һургуулинууд ба …д олон. Жэшээлхэдэ, Ар… эхин һургуули (даагшань … Иванова), Дээдэ—Ториин …ургуулиин 4-дэхи класс …шань нүхэр Будин) шалгар… …һан байна. Нүхэр Будин ха… классые һуралсалай хахад … үнгэрһэн хойно аба… юм. Тэрэ үедэ энэ …ургуули соогоо һуралсалайн… …ар тулюур гэжэ тоологдодог … Зүгөөр, нүхэр Будин энэ … гээгдэлһээнь гаргахын ту… …лсалай жэлэй дүүрэтэр үнэн …ал ба оролдолго гаргаһан …5 һурагшадһаа 15-иинь шал… һайнаар барижа, 5-дахи орохо болоһон ба нэгэ һу… …намарай шалгалта барихаар …н байна. Классай эрхим … Тоня Иванова шалгалта …» ба «4» гэһэн сэгнэлтэ бү… …мэдүүдээр абаһан байна.

…ургуулиин 8-дахи классай …д бултадаа шалгалтада оруу… …н байна. Энэ классай һураг… …ладимир Иванов, Вера Ба…, Лидия Петрова гэгшэд …редмедүүдээр баһал эрхим …һэн сэгнэлтэнүүдые абабад, …эдэ хадаа һурагшад нүхэд А. …ова, С. Лебедева, Б. Балда… … Воробьева гэгшэдэй 1945-… һуралсалай жэлые һайнаар ба …сотойгоор хүдэлмэрилжэ га… …е эли тодоор гэршэлжэ …

…ье, шалгалта дээрэ ехэ муу …энүүдые харуулһан һургуу… бии байна. Жэшээлхэдэ, Горхоной эхин һургуули (даагшань нүхэр Е. Иванова) тон муугаар хүдэлмэрилөө гэжэ элирүүлэгдэһэн байна. 4-дэхи классай 6 һурагшадһаа ород хэлээр нэгэниишье һайн гэһэн сэгнэлтэ абаагүй байха юм. Тэрээнһээ гадна, тоо бодолгоор 2 хүн «3» гэһэн сэгнэлтэ абаһан ба бэшэниинь «1» ба «2» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна.

Тиихэдэ зарим нэгэ һургуулинуудаар шалгалтада бэлэдхэл жэгшүүритэй муугаар ябуулагдаһан ба үнгэрхэдөө хуурмаг худал мэдээнүүдые оруулһан баримтанууд бии. Номдоо муу һураһан гэжэ шалгалта барилга дээрэ элирүүлэгдэһэн һурагшанарта һургуули дүүргэһэнэй үнэмшэлгэ үгэһэн ушарнууд бии байна. Дээдэ-Нарынска долоон жэлэй һургуулиие хараад үзэбэл эли тодо жэшээ боложо үгэнэ. Аймагай гэгээрэлэй таһагта энэ һургуулиһаа мэдээсэһэнэй ёһоор долоодохи класста шалгалта һайн үнгэрһэн байгаа, харин һүүлдэнь шалгаад үзэхэдэ иимэ бэшэ байба. Шалгалтада оруулагдаһан 7 һурагшанарһаа нэгэниишье һайн гэһэн сэгнэлтэ абаагүй. Эндэ ород хэлэнэй багшаар нүхэр Байбородин гэгшэ худал хуурмаг юумэ эрхилһэн байна. Һурагшанарай 12, 13, 14 алдуу хээд байхада «3» гэһэн сэгнэлтэ табиһан ба нэгэ хүдэлмэридэ 12 алдуутай байхадань, «4» гэжэ сэгнэлтэ табиһан байна. Нүхэр Байбородинай иимэ юумэ хэжэ байхадань тус һургуулиин директор ба экзаменационно комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Клочихин юу хаража байгааб?

Мүн тэрэшэлэн нүхэр Клочихин 7-дохи класста алгебраар шалгалта һайн үнгэрбэ гэжэ аймагай гэгээрэлэй таһагта мэдээсээ, теэд һурагшадай дүүргэһэн хүдэлмэринүүдые хэды удаа тэрээнһээ эрихэдэ асараагүй. Энэнь баһал юун ааб гэжэ һанамаар болоно.

Аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Браун иимэ муухай ябадал хэгшэдтэ хатуу хэмжээ абаха ба һурагшадай алгебраар хэһэн хүдэлмэриие нүхэр Клочихинһаа абажа нарин нягтаар шалгажа үзэхэ ёһотой.

Е. ГОМБОЕВА.

Колхозой гурбан дархашуул

…ршэбэрэй аймагай Суул… …моной Сталинай нэрэмжэтэ …ой үндэр наһатад Вампил …, Сэнгэ Цыбиков, Дулма …ов гэгшэд суута дархашуул …

…үбгэд 70 наһа наһалбашье, …ой ажалһаа хожомдодоггүй …гэдэй уран гараар хэһэн, шэнэ тэргэ, шарга болон бусад элдэб хэрэгсэлнүүд бүтээгдэһэн байха юм.

Энэ жэлэй үбһэ хуряалгада бэлэдхэлэй үедэ эдэ үбгэд ехэхэн амжалтануудые түйлаба гэбэл: 6 шэнэ тэргэнүүд, 20 гаран тэргын одернууд, гар тармуурнууд, аса, гэхэ мэтын зүйлнүүдые бүтээһэн байна.

…МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

…ай резервнүүдые эрхилхэ …-Монголой управлениин дэр… …жалай резервнүүдэй һур… …нуудай мастернуудай ба …шадай мэргэжэлые дээшэ… …э тусгаар курс эмхидхэгдэ… …нөө тэндэнь 15 хүн һура… …йна. 1946—47 һуралсалай …жэлдэ ажалай резервнүү… һургуулинуудта тус курс …элтэй мастернуудые ба һур… …арые бэлэдхэжэ эльгээхэ

ШЭНЭ КАДРНУУДЫЕ БЭЛЭДХЭНЭ

Бурят-Монголой хэлхээ-холбооной управлени шэнэ кадрнуудые бэлэдхэхэ ба хүдэлмэрилжэ байгаа кадрнуудайнгаа мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэбэ. Энэ жэлэй эхеэр хэлхеэ-холбооной таһагуудай начальнигуудые бэлэдхэхэ курс эмхидхэгдэжэ, тэндэнь 25 хүн һуралсажа гараһан байха юм. Мүнөө Улан-Удын телеграфна конторын дэргэдэ 6 элдэб кружогууд хүдэлмэрилжэ байна. Энэ кружогуудта 25-35 хүн һуралсана.

Финансова органуудай хүдэлмэриие һайжаруулха

Манай республикын финансова органууд болбол мүнгэ суглуулгын ба оруулалтын түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ шадаа: налогуудые ба түлбэринүүдые суглуулгын түсэб 113 процент, страховой түлбэринүүдэй түсэб 107 процент, нөөсэлгын кассала мүнгэ тушаалга 109 процент, гүрэнэй элдэб оролтын түсэб 108 процент дүүргэгдэһэн байна. Дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй ба социальна культурна хэмжээ ябуулгануудай түсэбые мүнгөөр хангаха ябадалда манай республика дотор үнгэрһэн хоерхохи квартал соо 216 миллион түхэриг суглуулагдаһан байна.

Гэбэшье, манай республика доторхи финансова бүхы органууд болбол нэгэ жэгдэ һайнаар хүдэлмэрилжэ шададаггүй, нэгэ үедэ муугаар хүдэлмэрилжэ байһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй болоно. Республикын финансова органуудай амжалта жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилһэн зарим аймагуудай ба городуудай финорганууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн дээрэһээ хангагдаһан байна. Иимэ түрүү аймагуудта Курумканай, Баргажанай, Сэлэнгын, Ахын, Улан-Удэ город ба бусад оролсоно.

Республикын олонхи аймагууд мүнгэн зөөри суглуулгын ба оролтын түсэбые дүүргэжэ шадаагүй байна. Иимэ аймагуудта Яруунын, Тарбагатайн, Кяхтын ба мүн бусад аймагууд оролсоно. Эндэ финансова органуудай хүдэлмэрилэгшэд болбол олонитэ арадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэриие муугаар табиһан ба өөһэдтөө даалгагдаһан харюусалгата уялгые саг хаһа соонь дүүргэхын түлөө тэмсэлэггүй гэжэ тодорхойлогдоно.

Республика дотор түрүү гэжэ тоологдожо ябаа Курумканай аймагай финансова таһаг болбол нөөсэлгын кассада мүнгэ хадагалуулха ябадалые һайнаар эрхилжэ шадаагүй байна. Тэрэшэлэн Сэлэнгын аймагай финансова таһагай хүдэлмэрилэгшэд болбол һайн дуранай страхованиин хүдэлмэриие муугаар ябуулна.

Мүн тэрэшэлэн Заиграйн, Түнхэнэй, Хориин, Закаменай, Иволгын ба Ахын аймагуудта урьһаламжын мүнгэнүүдые суглуулха ябадал жэшээтэ һайнаар табигдаа, гэбэшье бусад мүнгэн оролтын талаар хожомдожо ябана.

Финансова органуудай хүдэлмэрилэгшэд болбол һаяын үдэрнүүдтэ өөһэдынгөө хүдэлмэри дээрэ эрид эрьесэ гаргаха ёһотой.

Н. СПИЦЫН.

Финансын хүдэлмэрилэгшэд шагналда хүртэбэ

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ дүрбэдэхи гүрэнэй урьһаламжые амжалтатайгаар тарааһанайнгаа түлөө Бурят-Монголой финансуудай Министр нүхэр Винтовкин ба гүрэнэй нөөсэлгын кассануудые эрхилхэ управлениин начальник нүхэр Павлоцкий РСФСР-эй финансуудай Министрын баясхалан ба 1500—1500 түхэригэй шанда хүртэбэд. Гадна республикын финансова ба нөөсэлгын кассануудай эрхим хүдэлмэрилэгшэдые шагнахын тула РСФСР-эй финансуудай Министерство 20 мянган түхэриг һомолбо.

5000 ТҮХЭРИГЭЙ ШАНДА ХҮРТЭБЭ

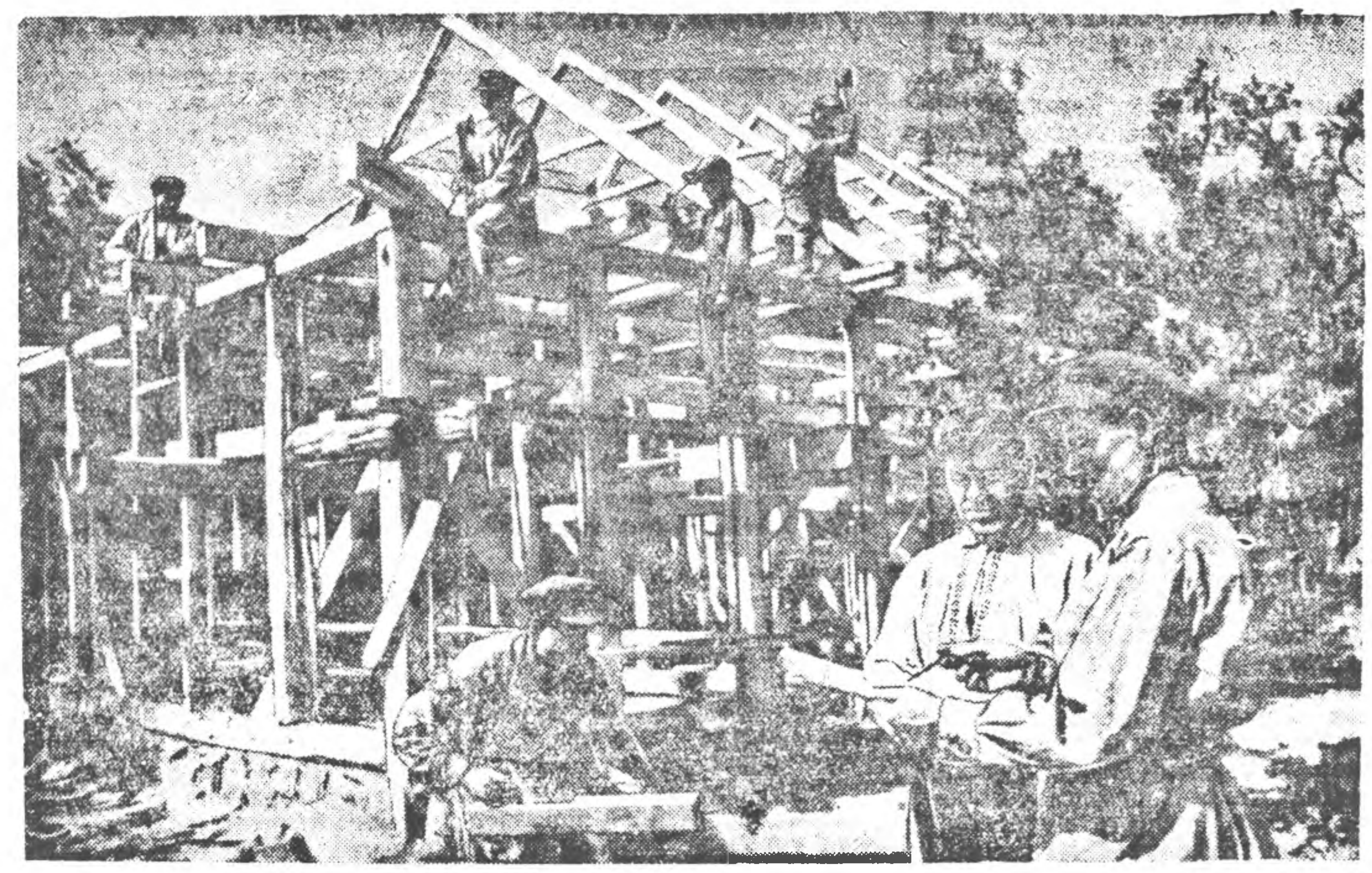
Байкало-Сэлэнгын пароходствын „Бурят-Монгол" гэжэ пароходой коллектив (капитаниинь нүхэр Минеев, механигынь нүхэр Лохов) июнь һарынгаа ашаа шэрэлгын даалгабари 114,9 процент дүүргэжэ, пристань соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байна. Энэ пароходой эмхитэй коллектив мүн тэрэшэлэн апрель ба май һарануудайнгаа даалгабари амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө СССР-эй гол-мүрэнэй флодой Министерствоһээ 5000 түхэригэй шан һаяхан абаһан байна.

Пароходой матросууд нүхэд Дмитриев, Шелков гэгшэд 8-10 часай туршада ашагдаха ашаае 5-6 час соо ашажа дүүргэдэг юм. Мүн тэрэшэлэн механига туһалагшад нүхэд Черных, Федоров гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Тэрэшэлэн „Пограничник" гэжэ пароходой коллектив (капитаниинь нүхэр Васильев) июниингээ даалгабари 110,3 процент дүүргээ. Энэ пароход болбол бүхы 13 рейснүүдһээ 10 рейстэнь тогтооһон болзорһоон урид пристаньдаа хүрэжэ ерэһэн байха юм.

ТҮРҮҮШЫН РЕЙС

Байкал гэжэ портһоо „Ангара" гэжэ пассажирска пароход июлиин 10-ай үдэр энэ жэлэй түрүүшын рейсдэ гараба. Энэ пароход болбол Доодо Ангара хүрөөд, һаяын сагта бусажа ерэхэ байна.

Винницкэ областиин Немировско районой Октябриин 12-дохи жэлэй нэрэмжэтэ колхоз Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд ба наһа бараһан сэрэгшүүдэй бүлэнэртэ энэ жэлдэ 32 гэр бариха байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид А. С. Брус гэгшэдэ гэр барижа байна.
Е. Копытын фото (ТАСС-эй фотохронико).

Бүгэдэ арадай хэрэг

Эсэгэ оронойгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн сэрэгшэдэй ба мүн тэрэшэлэн мүнөө Улаан Армида алба хэжэ байһан сэрэгшэдэй гэр бүлэнэрые бүгэдэ арадай халуун анхаралаар хүреэлхэ гээшэ мүнөө үедэ манай урдахи тон шухала зорилго болоно.

Энэ асуудалаар сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ туһаламжа үзүүлхэ, ажал хүдэлмэридэ түбхинүүлхэ аймагуудай ба городой таһагуудай ахалагша инспекторнүүдэй болон бухгалтернуудай суглаан һаяхан болобо. Энэ суглаан дээрэ аймагуудай ба городой таһагуудай хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд гаргагдаба. Июниин нэгэнэй мэдээгээр гүрэнһөө туһаламжа 149.722,7 мянган түхэриг ба пенси 24.836,1 мянган түхэриг үгтэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэшье ба мүнөө советскэ арадай амгалан тайбан байдалда ороодшье байхада парти ба правительство хадаа Эсэгэ оронойгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн ба мүнөө Улаан Армида алба хэжэ байһан сэрэгшүүдэй бүлынхид тушаа саг үргэлжэ һанаагаа табижа байдаг байна.

Гүрэнэй туһаламжа ба пенси үгэхэтэй хамта 2 миллион түхэригһөө дээшэ нэгэн дорын туһаламжа үгтэһэн, колхозуудһаа Улаан Армида алба хэгшэдэй бүлэнэртэ үмсэдэнь 3 мянган толгой мал, 5 мянган тонноһоо дээшэ огородой эдеэ ба хартаабха, 5,5 мянган тонно хүртэр орооһо ба талха, 70 центнерһээ дээшэ нооһо, 53.431 хэһэг элдэб хубсаһа, 40 мянган пар гутал ба элдэб олон ондоо зүйлнүүд үгтэһэн байна. Хэдэн олон үншэн үхибүүд хүүгэдэй сад ба байшанда оруулагдаа.

Тэрээнһээ гадна Армиһаа бусажа ерэһэн 15 мянгаһаа дээшэ хүн ажал хүдэлмэридэ түбхинүүлэгдэһэн ба материальна туһаламжа абаһан байна. Энээнһээ хойшо үшөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна: үншэрһэн үхибүүдые байшанда оруулха, дайнай фронтнууд дээрэ наһа бараһан сэрэгшүүдэй бүлэнэрые мал адууһатай болгохо гэхэ мэтэ хүдэлмэринүүд ябуулагдаха болоно.

Заиграйн аймагта Улаан Армида алба хэжэ байгшадай бүлэнэртэ 25 шэнэ гэр баригдаа. Тэрээнэй 15 гэрынь «Улаан Эрхириг» колхоз дээрэ баригдаа. 24 бүлэнэртэ мал үгтөө. Эсэгэ оронойнгоо түлөө бэеэ үгэһэн ба мүн тэрэшэлэн мүнөө Улаан Армида алба хэжэ байһан сэрэгшүүдэй фонддо гэжэ Ториин аймагай колхозуудта түсэбһөө гадуур 15 гектар таригдаһан байна.

Хартаабха ба мүнгэн зөөри суглуулха декадник үнгэргэгдэжэ, 3,8 тонно хартаабха суглуулагдажа хубаагдаһан ба 2 мянган түхэриг мүнгэн суглуулагдаһан байна.

Теэд зарим аймагуудаар Улаан Армида алба хэжэ байгшадай ба Эсэгэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн сэрэгшүүдэй бүлэнэртэ туһаламжа үзүүлхэ хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Илангаяа тиимэ аймагууд гэхэдэ: Мухаршэбэрэй, Курумканай, Баунтын, Яруунын, Хориин ба бусад болоно. Мяханай комбинат энэ асуудал тушаа, ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй ба зохихо хэмжээ абадаггүй. Энээнһээ байтагай Пригородно райсоведэй хүдэлмэрилэгшэд комбинадай директортэй уулзалгада орожо шадахагүй юм.

Гадна эсэгэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн сэрэгшэдэй бүлынхид хөөрэлдэхэ аргагүй байдаг байна. Тиихэдэ недели соо Улаан Армида байгшадай бүлэнэртэй уулзаха нэгэшье үдэр тэндэ тодорхойлогдоогүй байха юм. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1943 оной январиин 22-ой тогтоолые огто мартажархео гэхэдэ алдуу болохогүй.

Мүн тэрэшэлэн туһаламжа ба пенси үгэхэ талаар оруулагдаһан мэдүүлгэ, гуйлгануудые саг соонь түргэн үзэдэггүй ба һаатуулдаг ушарнууд зарим аймагуудта үзэгдэдэг юм. Тэдэнэй тоодо Байкало-Кударын (таһагые даагшань нүхэр Хамнаев), Сэлэнгын (таһагые даагшань нүхэр Убеев), Кяхтын (таһагые даагшань нүхэр Даров), Иволгын (таһагые даагшань нүхэр Цыренжапов), Зэдын (таһагые даагшань Цыденов) таһагууд оролсоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ами бэеэ үгэһэн ба мүнөө Улаан Армида алба хэжэ байгаа сэрэгшүүдэй гэр бүлэнэртэ саг үргэлжэ анхаралаа табижа, материальна туһаламжа үзүүлхые гансахан тэдэнэртэ туһалха таһагуудһаа эрихэ бэшэ, мүн ажахын предприятинууд ба мүн эмхизургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоомжын ёһоор эгсэ эрилтэ хэхэ ба энэ хэрэгтэ олониитые хабаадуулха ёһотой байна.

Г. МОИСЕЕНКО, Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһагые даагша.

Армиһаа табигдагшадые халуунаар угтана

Улаан Армиин албанһаа табигдагшадые Иволгын аймагай Иволгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид тон халуунаар угтаһан ба эхэ эсэгын анхаралаар хүреэлһэн байна. Улаан Армиһаа бусажа ерэгшэд энэ халуун угтамжа ба анхаралдань харюусажа, шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө хаа-хаанагүй үргэнөөр дэлгэржэ байгаа социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо байна. Энэ колхозой 30 гаран хүн албанһаа табигдажа ерэһэн байна.

Һаяхан эндэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Пурба Идамов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Гармажапов гэгшэдэй үүсхэлээр армиһаа табигдагшадые хүндэлэн эдеэлгэн болобо. Энэ эдеэлгэн дээрэ нүхэр Идамов баярай үгэ хэлэхэ зуураа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ колхозойнгоо түйлаһан амжалтанууд тухай хэлэжэ үгэһэн байна.

Мүн тэрэшэлэн армиһаа табигдагшад үгэ хэлэхэ зуураа, колхозойнгоо ажалда эдибхитэйгээр хабаадалсаха байһан тухайгаа мэдүүлбэд.

Тус эдеэлгэнэй һүүлдэ найр наадан, һур харбаан, барилдаан урилдаан гэхэ мэтэнүүд болобо. Барилдаанда армиһаа бусаһан нүхэд Гүрдарма Батуев ба Бабасан Будаев гэгшэд бултыень дабажа гараба. Удаань үдэшэ орой болтор зугаа наадан үргэлжэлһэн байна.

Р. ДАШИЕВ.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҮРГЭН ФРОНТООР ЯБУУЛАЯ!

ТҮРҮҮШҮҮЛ

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). Аймагай олонхи колхозууд үбһэхуряалга ба силос даралгые ойрын 1-2 үдэрэй туршада эхилхэнь. Түрүү колхозуудай нэгэн болохо Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 7-7 хажууршантай ба 1-1 сенокосилкатай бригаданууд байгша оной июлиин 8-да үбһэхуряалгада оробо.

Түрүүшын үдэрэй туршада тус бригадануудай члемүүд эмхитэй гуримтайгаар хүдэлмэрилөө. Залуу колхознигууд нүхэд Доржо Будаев, Бато Цыбиков, Ойдоб Будаев болон бусад социалистическэ мүрысөөнэй долгиие үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ колхоз хадаа мүнөө жэлдэ 53 мянган центнер силос дараха түсэбтэй.

Энэ хүдэлмэридэнь партийна организациин агитаторнууд эдибхитэй туһаламжа үзүүлжэ байха юм. Тиимэһээ эндэхи колхознигууд абаһан темпээ һуладхаха ёһогүй.

Дутуунуудаа ябуун дундань усадхаха.

Үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр ба богонихон болзор соо үнгэргэхэ тон ехэ зорилго манай республикын колхозуудай урда байна. Мүнөө үбһэ хуряалгын эхилхэ саг ерэжэ, зарим колхозууд үбһэ сабшажа эхилээ.

Гэбэшье, Мухаршэбэрэй аймагай зарим колхозуудаар үбһэхуряалганай бэлэдхэл дүүрээгүй байна.

Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой үбһэхуряалганда бэлэдхэлэй дүнгүүдые хараад үзэхэдэ дутуу дунда зүйлнүүд олон.

Юрэнхыдөө тус колхоз үбһэхуряалганда бэлэн бэшэ. Тэндэ 8 сенокосилкаһаа оройдоо 4 сенокосилка заһагдаһан байна.

Тус колхозой 1 бригадада (бригадирынь нүхэр Б. Цыбикдоржиев) үбһэхуряалгада хэрэгтэй нэгэшье зэр зэмсэг бэлэдэгдээгүй. Гар тармуур, аса, хажуур болон бусад зүйлнүүд оройдоо хэгдээгүй байна.

Иимэ ябадалаа бушуу түргэн усадхажа үбһөө сабшажа эхилхэ хэрэгтэй.

М. Нимаев.

Үдэжэ байгаа үхэр малдаа

Үдэжэ байгаа үхэр малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын түлөө Иволгын аймагай Оронгойн сомоной „Улаан-Оронго" колхоз (колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Д. Цыденов) үнинэй бэлэдхэл хэбэ.

Мүнөө 21 хуушан ба 5 шэнэ сенокосилканууд, 21 морин тармуур, 143 гар хажуурнууд эрхим шанартайгаар заһабарилагдажа сүм дүүрэнхэй.

Тус колхозой дархашуул үбһэ хуряалгада хэрэглэгдэхэ бусад гарай хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэжэ байна.

Һаяын үдэрнүүдтэ энэ колхозой табан бригаданууд үбһэхуряалгые эршэтэйгээр эхилхэнь.

Б. ЦЫДЕНОВ.

ГЕРАСИМОВЕЦУУДАЙ АЖАЛ

Заиграйн аймагай Кагановичин нэрэмжэтэ колхозой герасимовска звено (хүтэлэгшэнь нүхэр Кирил Кулаков) сабшаланга̄йгаа талмай-һаа үндэр ургаса абахын түлөө бүхы һанаа табижа хүдэлмэрилнэ. Энэ звеногой коллектив 120 га сабшалангай газарые нэгэ дахин ба 70 га талмайе хоер дахин уһалһан байха юм. Мүн эдэнэр полеводческо бригадада туһаламжа үзүүлжэ 180 га тарланай талмай һаахан уһалаа.

ЗАЛУУ ЗАГАҺАШАД

Мысовско загаһанай заводой залуушуул шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 оной уялгата даалгабарие дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы хүсөө элсүүлэн, үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлмэринэ. Загаһа барилгын нүхэр Коковинной залуушуулай бригада июнь һарынгаа даалгабари 240 процент дүүргэжэ, һаһин жэшээ харуулба. Мүн нүхэр Зориной комсомольско-залуушуулай бригада тэдэнһээ бури эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, завод соогоо түрүү һуури эзэлээ. Энэ бригада болбол һарынгаа даалгабари 250 процент дүүргэһэн байха юм.

3840 ГЕКТАР ГАЗАР БУРТАГ НОГООНҺОО СЭБЭРЛЭГДЭБЭ

Кяхтын аймагай колхознигууд энэ жэлдэ тарланай үндэр ургаса хуряахын түлөө поли дээгүүрээ буртаг ногоо түүлгые һайнаар үнгэргэжэ байна. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор хамта аймаг доторонь 3840 гектар тарланай поли буртаг ногооноо сэбэрлэгдэбэ.

Калининай, Ульяновай нэрэмжэтэ, „Пограничник", „Красное Знамя" гэжэ колхозууд түрүүшын буртаг ногоо түүлгэнэй хүдэлмэрие хүсэд дүүргэһэн байна.

Нүхэр Фоминай үүсхэл

Кударын аймагай осоавиахимай совет нүхэр Фоминай үүсхэлээр сэрэгэй албахаагшадай булэнэрэй фондодо 6 га таряа тараба. Эндэһээ хурягдаһан таряан олон ухибүүдтэй ба ядуу бүлэнэртэ хубаагдаха байна.

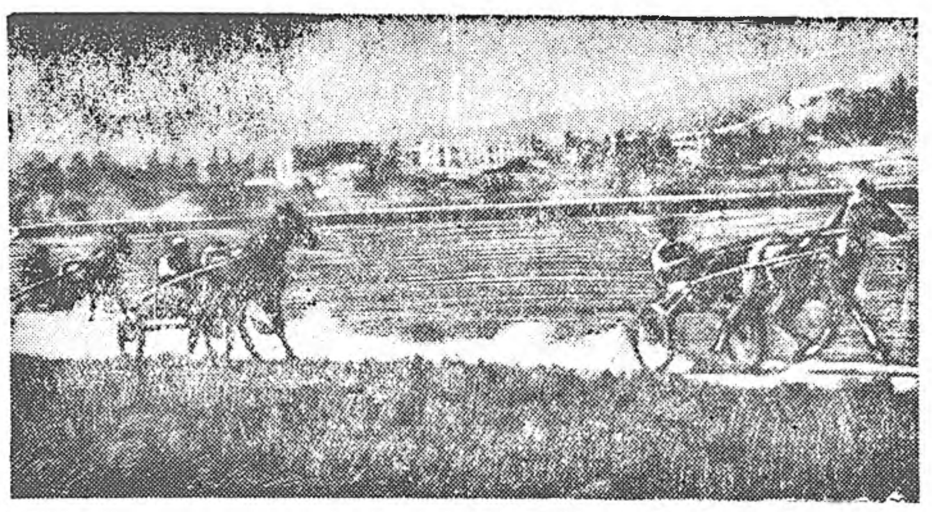
Пионерскэ лагерьта

Сэлэнгэ гэжэ түмэр замай станциин дэргэдэхи пионернүүдэй лагерьта мүнөө 200 гаран хүүгэд амаржа байна. Тэдэнэй 50 гаран пионернүүдэнь ворошиловско бүдэгшадай кружогто һуралсанад.

АРТИСТНУУД ГОРОДОК ГОРОД ГАРАБА

Ород драмын Бурят-Монголой республиканска театрын коллектив һаяхан Городок город гараба. Энэ театрын артистнууд тус городой ажалшан зондо „Инженер Сергеев", „Марадай уйлсэдэ болоһон гэмтэ ябадал", „Стакан уһан" гэхэ мэтэ зүжэгүүдые харуулха байна.

РЕСПУБЛИКАНСКА ИППОДРОМ ДЭЭРЭ

Июлиин 7-ой үдэр Бурят-Монголой малажалай Министерствын дэргэдэхи республиканска ипподром үүлтэртэ моридой туршалгые эхилбэ. Ипподромой нээгдэһэн үдэр городой ба паровоз бүтээлгын заводой мүн бусад предприятинуудай мянга гаран ажалшад моридой урилдаа харахаа суглараһан байна. Энэ үдэр 3-3 моридоор 7 дахин урилдаан болоһон байна. Түрүүшын урилдаанда Мухаршэбэрэй аймагай „Красный заган" гэжэ колхозой „Приятель" гэжэ азарга 1600 метртэ гүйжэ түрүүлбэ. Мүн гурбадахи урилдаанда Бурят-Монголой Министрнүүдэй Соведэй „Зеленхоз" гэжэ туһалбарилхы ажахын „Буйный" гэжэ азарга, 4-дэхи урилдаанда МВД-гэй ИТК-гэй „Сокол" гэжэ азарга түрүүлһэн ба шагналда хүртэһэн байха юм.

Мүнөө тус ипподром дээрэ республикын колхозуудай 30 гаран үүлтэртэ морид һургагдажа байна.

Июлиин 14-эй үдэр болохо урилдаанда 1940—41 ондо республика дотороо рекорд тогтооһон промколониин „Квинтет" гэжэ азарга ба „Аврол", „Терек" гэжэ урилдааша хурдан морид хабаадуулагдаха юм. Энээнһээ хойшо амаралтын үдэр бүри тус ипподром дээрэ моридой урилдаан боложо байха юм.

Ипподромой урилдаанай мори жолоодолгор мэргэжэлтэ нүхэд Ездин, Кононов, Черноярое гэгшэд залуу кадрнуудые өөһэдынгөө мэргэжэлдэ һургана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МВД-гэй ИТК-гэй «Сокол» гэжэ азарга урилдаанда түрүүлэн гаража, фиништээ хүрэхэеэ ябана.

И. Красавцевай фото.

ФУТБОЛЬНО МАТЧ

Июлиин 7-ой үдэр паровоз бүтээлгын заводой стадион дээрэ футбольно матч болобо. Эндэ „Локомотив" гэжэ спортивна обществын ба сэрэгэй частинай футболистнууд уулзаба. „Локомотивай" футболистнууд 7:0 гэһэн тоотойгоор сэрэгэй частиин командые илаба.

Энэ мүрысөөндэ заводой ажалшад олоороо ерэжэ, тэрэнине тон һонирхолтойгоор харааһан байна.

Волейбольно мүрысөөн үргэлжэлһөөр

Июлиин 6-най үдэр Улан-Удын пединститудай дэргэдэхи спортивна талмай дээрэ паровоз бүтээлгын заводой „Локомотив" гэжэ физкультурна обществын волейбольно команда „Большевик" гэжэ командатай уулзаба. Нэгэ хэды туласанай һүүлээр „Локомотивайхид" 2:1 гэһэн тоотойгоор илаһан байна.

2 БАЛЛТАЙ БОЛОБО

ШАТАР

Иваново городто үнгэргэгдэжэ байгаа шатарай талаар түрүү категоринигуудай [illegible] турнир июлиин 6-ай үдэр дүүрэбэ. Энэ турнирта шатарай талаар манай республикын чемпион нүхэр Лепихин тон һайн амжалтануудые туйлажа 11,5 очкотойгоор 3-4-дэхи һуурнуудай нэгые эзэлбэ.

СССР-эй шатарай мастерай кандидат болохын түлөө 3 балл хэрэгтэй байгаа, тэдэ Лепихин 2 балл абажа гараһан байна. Мүн манай республикын түлөөлэгшэ шатарай талаар түрүү категорник нүхэр Цыденов 7 очко абажа, 20 һууринуудһаа 17-дохи һуури эзэлһэн байха юм.

ШАТАРАЙ ТУРНИР

Бурят-Монголой Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортые эрхилхэ комитет Бурят-Монголой 23-дахи ойдо зориулагдаһан шатарай бага ба ехэ турнир Улан-Үдэдэ үнгэргэхэнь. Июлиин 16-һаа шатарай бага турнир эхилжэ, тэрээндэ хабаадалсахаар аймагуудһаа шатаршад ерэхэ.

Римдэхи Советскэ посольстводо уулзалга болобо

РИМ, июлиин 7. (ТАСС). Италида һуугаа СССР-эй элшэн сайд нүхэр Костылев болбол, үсэглэдэр Италида байгаа Советскэ залуушуулай делегациин хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ. Уулзалга дээрэ итальянска министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Де Гаспери, министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын орлогшо Ненни, учредительна суглаанай түрүүлэгшэ Сарагат, министрнүүд: Тольятти, Скоччимарро, Брозио, Моле, социалистическэ партиин ба итальянска ажалай бүгэдэнийтын конфедерациин секретарьнууд болон бусад олон политическэ ба олонийтын ажал ябуулагшад, итальянска залуушуулай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, политическэ партинуудай, элир залуушуулай хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд, наука, уранһайханай ажал-ябуулагшад ба хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаба.

Турциин булаан абаһан областьнуудые Арменидэ ниилүүлхэ тухай французска ажал-ябуулагшадай хандалга

ПАРИЖ, июлиин 7. (ТАСС). Франц пресс агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор французска бүлэг ажал-ябуулагшад, тэдэнэй тоодо Альбер Вайе, Эмиль Бюре, Марсель Кашен, Жюстен Годар, Поль Ланжевен, Жан Ришар Блок гэгшэд Турциин булаан абаһан областьнуудые советскэ Армениятай ниилүүлхэ гэһэн урьалгатайгаар Нэгэдэмэл нацануудай түлөөлэгшэдтэ хандаба.

Берлиндэ академи наука нээлгэ

БЕРЛИН, июлиин 6. (ТАСС). Шэнэ демократическа Германие байгуулха хэрэгтэ наукые хабаадуулха зорилготойгоор, Германидахи Советскэ сэрэгэй захиргаанай главна начальствующии Советскэ Союзай Маршал Соколовский болбол хуушан прусска академиин база дээрэ немецкэ академи наук Берлиндэ нээхэ гэжэ захирдата гаргаба.

Немецкэ академи наука болбол арадай һуралсалай немецкэ управлениин мэдэлдэ байха болоно.

Советскэ эзэмдэлгын зонын сталдуудта мүнөө байгаа урдань академиин библиотекэдэ хабаадаха байһан бүхы номуудые абахынь Академидэ зүбшөөрэгдэһэн байна.

Академиин болото член профессор Иоганнес Штрукс гэгшэ академиин президентээр баталагдаба.

Англида Цалдарис гэгшын ерэлгэ

ЛОНДОН, июлиин 7. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулһанай ёһоор, грецескэ премьер-министр Цалдарис гэгшэ үсэглэдэр Лондондо ерэбэ. Тэрэ болбол английскэ премьер-министр Клемент Эттлитэй уулзажа, Грециидэхи монархиин тушаа референдумэй тухай асуудалые тэрээнтэй зүбшэн хэлэсэхэ һанаатай.

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Сове[тэ] Болгарска правительствын меморандум

СОФИЯ, июлиин 5. (ТАСС). Болгарскэ телеграфна агентствын мэдээсэлээнь:

Парижда Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ һарын үмэнэ табигдаһан меморандумые болгарска правительство тунхаглаба. Болгарска правительствын энэ нэмэлтэ меморандум болбол энээнэй урда тээ апрельдэ табигдаһан меморандумда хэлэгдэһэн болгарска үзэл һанаалые шэнэ баримтаар дамжэнэ. Болгари болбол меморандум соо эрилтэдэ Эгейскэ далайда бодотоор гараха ба Баруун Фракиие ниилүүлхэ ябадалые баалана.

„Болгарска территорие ехэ болгохо гэһэн хүсэлэн гэхэ гү, али тэрэнһээ байтагай Болгариин амгалан тайбан ба эб найрамдалтайгаар байхаа хүсэһэн грецескэ арадтай дайсан харшаар ажахаа гэһэн ябадалаар үүсхэгдэһэн эрилтэнүүд тухай эндэ хэлэгдээ бэшэ.

Гэбэшье, Эгейскэ далайда бодотоор гараха ябадалынь Болгарида шухалань эгээл лабтай байна. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ далайда гаралгын талаар тэрэнэй хуулита эрхэнь оло дахин ба уласхооронды актнуудаар тоогдон мэдэрэгдэн байна" гэжэ меморандум соо хэлэгдэнэ. Болгари болбол мүнөө таһалагдаад байһан экономическа онсо удхашанартай захирлсаан болохо Эгейскэ далайһаа зорёон таһалагдаһан байна. Энэ шалтагаанаар тохёолдоһон бүгэдэ ба таарамжагүй байдалнууд болбол ороной хэдэн олон районуудые экономическа талаар хөжидүүлжэ байна гэжэ меморандум соо саашадаа онсолон тэмдэглэгдэнэ.

„Имэ ушарһаа Эгейскэ далайда гансал территориальна талаар гаралга болбол бодото гаралга болохо юм" гэжэ меморандумда хэлэгдэнэ.

Саашадаа, Болгари болбол Баруун Фракиие бусааха абаха талаар бодото шухала [...] ба хуулита эрхэтэй гэһэ[н] тануудые меморандум со[о] доһон байна.

Тэрэшэлэн Болгари бо[л]хэн лэ тэрэшэлэн органу[д] харьяатануудай ушарууд доро хохиролой түлөө [...] түлөхэ, харин бодото да[...] хохиролой түлөө гэхэ гү[...] манска гү, грецеска [...] ушаруулһан хохиролой т[...] параци түлэжэ шадахагү[й] меморандум соо хэлэгдэнэ[...] ческа ба финансын талаа[р] ла байһаниинь онсолон т[...] дэһэн ба худөөгэй арад з[...] лэй бодото олзо оруул[...] нэгэ хүндэ 54-һөө 82 хүр[...] лараl багсаатай гэжэ т[...] дэһэн байна.

„Һайн ба үнэншэ Б[олгари] арад болбол хуушанай [...] правительствэгээр хэгдэһ[...] ябадалые мартаагүй, [...] гэмтэ ябадалнуудта эсэр[гүү] сэлые зогсоогоогүй ба [...] өөрынгөө шуһата байлд[...] сэнгээр, эсэргүүсэлэй х[...] дэлөөндэ дайрагдаһан ө[...] зоблон ба хохиролнуудые [...] шэлэн Германида эсэргүү[...] эдибтэй хамгаалһанаар [...] гаадхажа шадаа. Тэрэ бо[...] лонто фашистска урэ [...] бухы үлэгдэлнүүдые усал[...] һэн үргэлжын хүсэлөөр ф[...] демократи, амгалан тайба[...] грессэй принципүүдэй [...] һуури дээрэ олонийтын [...] ба бухы өөрынгөө ажа[...] байгуулха замаар өөрынг[...] сагаадхаба" гэжэ мем[орандум] соонь саашадаа хэлэгдэнэ[...]

Болгарска арадай эри[...] бол шиидхэбэри абтаха б[...] зүб зүйтэйгөөр үнэлэгдэ[...] гарнин ерээдүй олон ж[...] доруулха гэһэн найдабар[...] морандумэй түгэсхэлдэ [...] һэн байна.

Юлийскэ крайнын демократическа организацинууд[ай] отачечна комитедэй хандалга

БЕЛГРАД, июлиин 7. (ТАСС). Танюгай корреспондентнэй Триестһээ мэдээсэһэн мэдээсэлээр Белградска радиогой дамжуулһанаар хадаа, демократическа организацинуудай стачечна комитет болбол Триестын ба Юлийскэ Крайнын „А" зонын арад зониие урьалжа хандаба, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Эзэмдэлгын сэрэгэй захиргаан болбол демократическа организацинуудай стачечна комитедүүдтэ полковник Смецын хандалгые эльгээгээ. Тэрээн соонь забастовкые зогсооха арга-хэмжээ абахые комитедэй членүүдые урьалһан байна. Тиихын хамта, сэрэгэй захиргаан болбол забастовкые хуулида эсэргүү гэжэ соносхоһон байна.

Забастовко дүрбэдэхи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Забастовкые бии болгоһон шалтагаанууд бүгэдэдэ элитэ. Триест болбол хоер үдэрэй турша соо гражданска полицияар туһалагдаһан фашистска бандануудай террорые үзөө. Бандануудай болбол хамагай шухала арадай организацинуудай байрануудые дээрмэдэһэн ба үгы хэлһэн байна. Олон гражд[а]е винуутгабайна.

вилээд гарза гай ушар[...] һан, мүн зарим граждане[...] хюулһан ба хутагаар [...] лагдаһан байна. Гражда[...] лицы болбол антифаши[...] бүүдэжэ, бандануудта [...] байгаа. Иимэһээ ниитэ ар[...] раа гутаһан ябадалынь [...] дээдэ хэмжээдэ хүрөө. [...] тэрэ сэрэгэй захиргаанай [...] рэгтэ оролсохыень бидэ [...] ви гэбэшье, харин тэрэ [...] ямаргааше хэмжээ абаагү[й] шалтагаанһаань боложо [...] 30-ай ба хойто үдэрнүү[д] быти гараһан байна.

Эзэмдэлгын сэрэгэй з[...] болбол сүлөөтэ маниф[...] хориһон тухай өөрыгөө[...] лэгдэһэн эрхэ хэмжээнһ[...] хэй тогтоол гаргаһан бай[на].

Манай забастовко болбо[л] ратическа эрхын түлөө, [...] дэ эсэргүү тэмсэлэй х[...] хэрэг болоно. Фашистск[а] ябадалай хэгшэд өөрынгө[ө] ябадалай түлөө харюусах[а] Эзэмдэлгын сэрэгэй за[...] энээнһээ бээлүүлэхэгү[й] ушарһаа тэмсэл үргэл[...]

Индонезидэхи байдал

ГААГА, июлиин 6. (ТАСС). Абтаһан мэдээсэлнүүд болбол Индонезидэхи сэрэгэй байдалай эдибжэн хэжэ байһан тухай гэршэлнэ. Голландцуудай болбол Бандунгһаа уригша ба Явын зүүн талада индонезийцүүдые дайража агаарһаа бөөмбэдоһон ба нелбоһогүйлэгдэ газ болон огнеметнүүдые хэрэглэһэн байна гэжэ июлиин 4-дэ Антара агентство дамжуулна.

Антара агентствын д[...] хань хадаа, англо-голл[андска] солдадууд Падангда (С[уматра]) индонезийскэ хоер басага[...] дажа алаһан ба һүүлэрэ[...] ній бэеые зэрлигээр эд[...] хайгаар дүромжолоо.

Индонезийскэ нютагай н[...] хүтэлбэрилэгшэ болбол ан[...] ландска сэрэгэй команд[...] эрид буруушаалые эльгэ[эбэ].

США-да юумэнэй үнэ сэнгэй ургалта

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 6. (ТАСС). США-гэй сенат болбол июлиин 5-да болоһон өөрынгөө заседаниидээ юумэнэй үнэ сэндэ хиналта табиха тухай асуудал түшэ ямаршье шиидхэбэрие дахиад абабагүй. Валюта ба банкануудай асуудал тушаа июлиин 4-дэ сенатна комиссиар абтаһан „компромисснэ" гэгдэһэн хуулиин проект болбол июлиин 5-ай сенадай заседаниин дээрэ юумэнэй үнэ сэндэ хиналта тогтооха гэһэн тала баригшадай, тэрэшэлэн тэрээндэ эсэргүүсэгшэдэйшье талаһаа шэрүүн шүүмжэлэлдэ ороһон байна.

Тиигэбэшье һаа, США-да розничиио үнэ сэн дээшэлһээр байна. Июлиин 4 ба 5-ай үд[эр] США-гэй олонхи городууд[ай] тоһон ба үндэгэнэй үнэ с[эн] дээр дээшэлжэ байна. Асс[...] тэг пресс агентствын ме[дээ] хадаа Нью-Иорк, Лос-Анж[елес] ба бусад городуудаар махан[ай] ничио үнэ сэн 50 процент[...] Филадельфида 60 процен[т] шэлээн; бусад городууда[й] шэлэн үнэ сэн дээшэлж[э] Байрын түлбэрие урид[...] лууд үнэ сэн дээшэлһэн [...] дуудаар „үймөөн" бии боло[...] Ассошиэйтэд пресс агентс[тво] дээсэнэ.

„ШУЛУУН СЭСЭГ" КИНО

Урал болбол гансахан үнэтэ шулуу мрамораар, үнгэтэ малахидаар баялиг бэшэ, харин үльгэр домог, үнэхөөр һайхан онтохонуудаар баялиг нютаг мүн. Уралда хэлэсэдэг үльгэрнүүдые суглуулан найруулһан П. Бажовай—„Малахитова хайрсаг" гэһэн ном 1944 ондо хэблэгдэбэ.

П. Бажовай бэшэһэн үльгэрнүүдэй үнэншүүлхэ хүсэ шадалынь хадаа тэрээнэй үнэн байдалтай нягта холбоотой байһанһаань элирхэй болоно. Фантази ба үнэн байдал хоёр ниилэжэ тэдэ үльгэрнүүдэй удхые гайхамшаг шанартай болгоһон байна.

Эдэ үльгэрнүүд соо шэнэ юумэ тээшэ эрмэлзэдэг, өөрынгөө шадабарие дээшэлүүлхэ арга бэдэрдэг ород хүниие, тэрээнэй гайхамшаг шадабари, мэргэжэл болон үнэншэ сэхэ шэн зоригынь П. Бажовай үльгэр бүхэндэ һонирхолтой зүбөөр дабтан харуулагдана.

Тэдэ үльгэрнүүд соо хүнүүдэй урда тохёолдодог, эрхэ бэшэ дабажа туйлаха ёһотой хаалтанууд ушардаг дээрэһээ тэдэ үльгэрнүүд сэдьхэл хүдэлгэмэ драматическа удхатай болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Сталинска шангай лауреат уранзохеолшо П. Бажов сценарист И. Келлер хоер дээрэ хэлэгдэһэн ном соо багтаһан „Зэд хадын эзэн эхэнэр", „Малахитова хайрсаг", „Хоер гурбэл", „Шулуун сэсэг", „Хадын мастер" гэхэ мэтэ удхаараа нэгэ ойро болохо үльгэрнүүдэй сюжедһээ киносценари зохёогоо.

Слышко баабай гэжэ буурал толгойтой үбгэн уран шадамар түрэһэн залуухан Данила мастерай тухайда, хэнтэг хомхой ба уран искусство сэгнэжэ шадахагүй баринай, тэрэнэй үгэ дуулахагүй приказчигай тухайда олон хүүгэдтэ хэлэнэ. Мүн зэд хадын эзэн эхэнэрэй туйхада болон Данила мастерай таниха Катя басаган тухай һонирхон шагнаһан хүүгэдтэ өйлгүүлнэ.

Наһатай болоһон мастер Прокопич (артист М. Трояновский) өөрынгөө хадын хэрэгэй дуршалда багахан хүүгэдые һургаха түхай баринай заабари абана. Үбгэн Прокопич үнгэрмэ сухалтай хүн байжа, бишихан зэмэнүүдэй түлөө хүүгэдые һайнаар шиидхэжэ хашадаг байба. Гансал Данила гэжэ хүбүүн шулуунай уран нарин хэрэг хэлбэри ехэ мэргэнээр мэдэжэ шэнжэ харуулба. Үрэ хүбүүгүй байһан үбгэн Прокопич Данила хүбүүе өөрын болгон үргэжэ абана.

Ерэһэн барин малахидаар хайрсаг бүтээжэ бэлэглэхэ тухай даалгабари наһатай мастерта үгэбэ. Тэрэ ажал дээрэ удаа һүнигүй һууһан наһажаал мастер шэнэ шадалаа барана. Үргэһэн эзэлжэ гэгээ эхилээд дүүргэжүй тэрэ шулууе абажа залуухан Данила гайхамшаг гоё һайхан хайрсаг бүтээбэ. Аяга шэнги дүрсэтэй шулуун сэсэг хэхые хэнтэг хомхой эзэдынь дурадхаба.

Катя басаганай ойн сэсэглигтэ соорхойһоо түүжэ асарһан сэсэг һажаалгажа залуу Данила дархалбашье өөрынгөө сэсэг аягада сэдьхэлээ хананагүй. Тэрэ үедэ Данила Катя хоер гэрлэжэ, хурим түрэ болоно. Тэрэ хуушанай ёһо заншалаар хэгдэһэн хурим наадан иланхажа уран-һайханаар харуулагдана. Түрын үедэ Данила мастер гэнтэ үгы болошоно. Тэрэ болбол шулуун сэсэг үзэхэ гэжэ зэд хадын эзэн эхэнэрэй хада хабсагай доорохи ордондо ябашаһан байба.

Зэд хадын эзэн эхэнэр айхабтар ехэ баялигтай байгаа. Газар дорохи гайхамшаг баялигуудай дунда амиды шэнги һайхан шулуун сэсэгые хараһан ухамай хурса ухаата Данила өөрөө нэгэ тиимэ сэсэг бүтээнэ. Данилын уран шадамарые хараһан хадын эзэн эхэнэр тэрээнэй дура сэдьхэлые эрьюулжэ ядана. Иигэ Даниила түрэ хуримайгаа үедэ амидыгаар алдаһан Катя басаган тэрэ үедэ шүүд шүүмараар бэлэржэ ошоно. Айхабтар аюун сэбэр хадын эзэн эхэнэр Данилын дурлал зориг туршажа „Ши эндэ бай, энэ баялигай эзэн боло" гэнэ. „Үгы, би эндэ байхагүйб! Ши намайе барихагүйш!" гээд Данила инаг Катя ба үбгэн Прокопич тээшээ тэгүүлнэ.

Тэрэ үедэ хадын түүдэнүүд нээгдэжэ Катя басаган гүйжэ ороно. „Аба өөрынгөө Данилые, би туршажа үзөөб. Һайн һайхан һүүгы. Э эзэниие бэлэг абагты" —гэжэ үнэтэ эрдэни эдлэл бэлэг болгон хадын эзэн эхэнэр үгэнэ. Тиигэжэ залуу ороод хүн хадын эзэнэй нююса ордондо орожо, амиды мэтэ харагдадаг шулуун сэсэг бүтээхэ үндэр шадабари олоод гарана.

Энэ картина манай советскэ үнэтэ кинокартинын эгээл һайнуудай тоодо оруулагдажа болохо. Эндэ шэрэнь тон зүбөөр, наадагшадай үгэ хэрэгтэй тааралдуулагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, баринай сухалдан харахадаа тэрэнэй нюур шарай үб улаан болоно. Инаг Данилаа хаража Катя басаган үзэл үзэжэ, тэрэнэйгээ хадын эзэн эхэнэртэй байхые харахадаа, тэрэнэй шэг шарай хубилан сагаан болоно. Мүн картина соо удха сюжедэйнь ябаса дээрэһээ шарынь үнгэ хубилан, эпизодуудые улам хүсэтэй болгоно. Арадай дуунуудые олоор оруулжа хүгжэмэй талаар шэмэгшэ А. Шварц ехэ ажал хээ. Картинын режиссёр А. Птушко залуу уран зураашад М. Богданов, Г. Мясников гэгшэд үнэнтэ искусствын үндэр шадабари харуулаа.

Уран искусство ба шадамар һиилүүлхэ хэрэгэй үндэрөөр сэгнэгдэжэ, мүн хадын баялигые шэнжэлхэ тухай ехэ ажалай хэгдэжэ байдаг манай энэ үедэ ородолго, ажал ба шадабари тээшэ дуудаһан уралһан удхатай энэ картинын хүмүүжүүлхэ удхэшанар айхабтар ехэ байна.

Ч. ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖ[АБ]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактор—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00657. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.